

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนยากจน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

อุไร รับพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

**TATE OF PROBLEMS AND WAYS TO SOLVE ADMINISTRATION OF
BUDGET TO SUPPORT BASIC NEEDS OF POOR STUDENTS IN
FUNDAMENTAL SCHOOLS UNDER THE OFFIEC OF EDUCATIONAL
AREA OF PATHUMTHANI AREA 2**

URAI RABPORN

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education
Department of Education Management
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2009

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รศ.ดร. กล้า ทองขาว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์โชติ เข้มแสง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.พิมพ์ใจ ภิบาลสุข ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ. ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาเสียสละเวลา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายชวน เฉลิมโฉม ดร. ดิเรก สุขสุนัย นายไพจิตร คิสเสถียร นายฉพล นิลนพคุณ และนางสาวกาญจนา วิริยะเจริญธรรม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ นายไพจิตร คิสเสถียร นางสาวศรีบังอร พัวพงษ์ไพโรจน์ นายภักดี คงคำ นายจตุรงค์ สโรบล และนายประดิษฐ์ ปาเลย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ขอขอบพระคุณ นายฉพล นิลนพคุณ นายไพจิตร คิสเสถียร นายวัลลภ ชาวหวยสอ นายภักดี คงคำ นายอนุสรณ์ มาสกรานต์ นายถวิล ศรีใจงาม นายสมยศ นवलลอ นายอุดม โพธิ์นำแสง นายเนตร รอดประชา นายประดิษฐ์ ปาเลย์ นายจตุรงค์ สโรบล และ ว่าที่ ร.ต.อรรถสิทธิ์ เนตรทิพวัลย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประชุมสัมมนาผลที่ได้จากการวิจัย และหาแนวทางแก้ไขปัญหา และขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณ นายพิมพ์ เฟื่องฟู และนางสำอาง เฟื่องฟู บิดาและมารดา พร้อมทั้ง นายสุรพล รับพร สามิ ที่ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบูชาแก่ พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย

อุไร รับพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
1.5 คำนิยามศัพท์.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 การบริหารงานของสถานศึกษา.....	8
2.2 ประเภทของงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป.....	21
2.3 การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานฯ.....	22
2.4 แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน.....	30
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3. ระเบียบวิธีวิจัย	36
3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3.2 ประชากร.....	37
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
3.4 การสร้างเครื่องมือ.....	39
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	93
5.1 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	93
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	94
5.3 การอภิปรายผล.....	105
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	113
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก ก	
แบบสัมภาษณ์.....	121
แบบสอบถามการวิจัย.....	131
ภาคผนวก ข	
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการ บริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน.....	135
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย.....	136
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประชุมสัมมนาพิจารณาผลที่ได้จากการวิจัยและ แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับ นักเรียนยากจน.....	137
รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษาแยกตามประเภทของสถานศึกษา.....	138
รายงานการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group).....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
4.2 การวางแผนในการจัดทำและเสนอของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน.....	45
4.3 วิธีสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน.....	47
4.4 สภาพความต้องการปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน.....	48
4.5 การได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	50
4.6 การใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	52
4.7 การใช้จ่ายรายการค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ.....	54
4.8 วิธีการใช้จ่ายรายการค่าอาหารกลางวัน.....	55
4.9 การใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	57
4.10 การจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผล.....	59
4.11 การเร่งรัดเบิกจ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	61
4.12 ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	63
4.13 ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	65
4.14 ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	67
4.15 ปัญหาด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	69
4.16 ความคิดเห็นในเรื่องนโยบายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน.....	71
4.17 ความคิดเห็นในเรื่องการใช้รายได้ของผู้ปกครองเป็นตัวกำหนดความยากจน.....	73
4.18 ความคิดเห็นในเรื่องขั้นตอนในการจัดทำและเสนอของบประมาณ....	75
4.19 ความคิดเห็นเรื่องวิธีการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนฯ.....	77
4.20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่เหมาะสมฯ.....	79
4.21 ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดทำและเสนอขอ งบประมาณฯ.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.22	ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณฯ.....	85
4.23	ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณฯ.....	88
4.24	ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาด้านการตรวจสอบ ติดตามฯ.....	91

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
ชื่อผู้เขียน	อุไร รับพร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ. ดร.กมล ทองขาว
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์โชติ เข้มแสง
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการ
แก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ
1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการใช้จ่าย
งบประมาณ และ 4) ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล โดยเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 77 แห่ง ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล
เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการดำเนินการประชุมแบบมีส่วนร่วม
วิเคราะห์ข้อมูลเป็นคำร้อยละ

ผลการวิจัยพบดังนี้

(1) โรงเรียนประถมศึกษา

สภาพการจัดทำและเสนอของบประมาณ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนใน
การจัดทำและเสนอของบประมาณ โดยมีการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจน มีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจนเกือบทุกโรงเรียน การเก็บข้อมูลนักเรียนยากจนจะใช้วิธีให้
ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเอง ความต้องการปัจจัยพื้นฐานที่นักเรียนต้องการมาก
ที่สุดคือ เครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน **สภาพการจัดสรรงบประมาณ** สถานศึกษาเกือบทุก
โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยมากและไม่เพียงพอกับความต้องการ และจะใช้วิธีช่วยเหลือ
นักเรียนยากจนเพิ่มเติมโดยการรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา **สภาพการใช้จ่ายงบประมาณ**
สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้จ่ายงบประมาณเป็นค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน การจัดหา
อาหารกลางวัน สถานศึกษาจะเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง มีการใช้จ่าย

งบประมาณหมดเกือบทุกโรงเรียนและสามารถใช้จ่ายได้ตามแผน **สภาพการตรวจสอบ ติดตามและ รายงานผล** สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่าย

ปัญหาด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนยากจน **ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ** พบว่า สถานศึกษาทุกโรงเรียนจะมีปัญหาในเรื่องการได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด **ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ** สถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ **ปัญหาด้านตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล** ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล

(2) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สภาพการจัดทำและเสนอของบประมาณ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนในการจัดทำและเสนอของบประมาณ โดยการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียน และรวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนทั้งหมดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจนเกือบทุกโรงเรียน การเก็บข้อมูลนักเรียนยากจน ทุกโรงเรียน จะใช้วิธีให้ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเอง ความต้องการปัจจัยพื้นฐานที่นักเรียนต้องการมากที่สุดคือหนังสือและอุปกรณ์การเรียน **สภาพการจัดสรรงบประมาณ** สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยมากและไม่เพียงพอกับความต้องการ และจะใช้วิธีช่วยเหลือนักเรียนยากจนโดยการจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนและบุคคลทั่วไป **สภาพการใช้จ่ายงบประมาณ** สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเป็นค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน การจัดหาอาหารกลางวัน สถานศึกษาจะเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง มีการใช้จ่ายงบประมาณหมดเกือบทุกโรงเรียน และทุกโรงเรียนสามารถใช้จ่ายได้ตามแผน **สภาพการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล** สถานศึกษาส่วนเกือบทุกโรงเรียนมีการจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่าย

ปัญหาด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนยากจน **ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ** พบว่า สถานศึกษาทุกโรงเรียนจะมีปัญหาในเรื่องการได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด **ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ** สถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ **ปัญหาด้านตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล** ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบติดตามและรายงานผล

(3) โรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

สภาพการจัดทำและเสนอของงบประมาณ สถานศึกษาเกือบทุกโรงเรียนมีการวางแผนในการจัดทำและเสนอของงบประมาณ โดยการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนทุกโรงเรียน การเก็บข้อมูลนักเรียนยากจน ทุกโรงเรียนจะใช้วิธีให้ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเอง ความต้องการปัจจัยพื้นฐานที่นักเรียนต้องการมากที่สุดคืออาหารกลางวัน **สภาพการจัดสรรงบประมาณ** สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยมากและไม่เพียงพอกับความต้องการ และจะใช้วิธีช่วยเหลือนักเรียนยากจนโดยการจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนและบุคคลทั่วไป **สภาพการใช้จ่ายงบประมาณ** สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเป็นค่าอาหารกลางวัน และจะเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง ทุกโรงเรียนมีการใช้จ่ายงบประมาณหมด และสามารถใช้จ่ายได้ตามแผน **สภาพการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล** สถานศึกษาทุกโรงเรียน มีการจัดทำแผนติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

ปัญหาด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ สถานศึกษาทุกโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เวลาในการจัดทำและเสนอของงบประมาณน้อย และผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน **ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ** พบว่า สถานศึกษาทุกโรงเรียนจะมีปัญหาในเรื่องการได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด และจำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก **ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ** สถานศึกษาทุกโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ

แนวทางการแก้ปัญหาการจัดทำและเสนอของงบประมาณ สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้นักเรียน ไปให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดที่บ้าน และติดตามมาเก็บไว้ให้ครบ, ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูออกไปเก็บข้อมูลในวันหยุดราชการหรือหลังเลิกเรียน, จัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนในทุก ๆ ปีการศึกษา และเตรียมจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนของปีการศึกษาเดิมไว้ก่อน และสำรวจข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ **แนวทางการแก้ปัญหาการจัดสรรงบประมาณ** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน **แนวทางการแก้ปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณ** ควรให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนยากจนตามความจำเป็นและความเหมาะสมเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรออกไปดูสภาพความเป็นจริงก่อนการจัดสรรงบประมาณ เก็บและจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนยากจนตามสภาพของสถานศึกษาในแต่ละชุมชน **แนวทางการแก้ปัญหาการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกแบบการรายงานให้ครอบคลุม โดยคำนึงถึงความสะดวกและเวลาที่เหมาะสม

Thesis Title: State of Problems and Ways to Solve Administration of Budget to Support Basic Needs of Poor Students in Fundamental Schools under The Office of Educational Area of Patumthani Area 2

Author : Urai Rubporn

Thesis Advisor: Associate Professor Dr. Kla Thongkhao

Co- thesis Advisor: Aj. Chote Yamsaeng

Department: Educational Management

Academic Year: 2009

ABSTRACT

This study was to investigate State of Problems and Ways to Solve Administration of Budget to Support Basic Needs of Poor Students in Fundamental Schools under Office of Educational Area of Patumthani Area 2 in four missions as such 1) to budget and propose budget 2) to provide budget 3) to spend budget and 4) to check, investigate and report the results. Data were collected from the administrators of 77 Schools under Educational Area of Patumthani Area 2. Questionnaire designated by the author and participation meeting were used. Data were analyzed by percentage.

The results were as following:

- (1) Elementary schools

State of budgeting and proposing budget Most schools set plans to budget and propose budget after studying state and problems of poverty by appointing committees to select poor students of almost all schools. Class teachers surveyed poor students. The basic needs found most in the survey was uniforms and attires. **To provide budget** Almost all schools were provided a lot less and insufficient for the needs and poor students got supplementary aid from other sponsors. **To spend budget** Most schools spent budget on uniforms and attires. Most schools provided their own lunch for students and spent almost entire budget as the plans. **To check, investigate and report the results** Most schools set plans to check and investigate the budget.

Problems of budgeting and proposing budget Most schools faced the problems of insufficient teachers having several duties. The teachers had no time to collect data of poor students. **Problems of providing budget** Most schools faced problems of late budget so as to provide basic needs for poor students on schedule. **Problems of spending budget** Most schools faced problems of little budget so that they spent budget on some lists.

Problems of checking, investigating and reporting the results The problem found most was that schools had no prototypes in checking, investigating and reporting the results.

(2) Extended Schools

State of budgeting and proposing budget Most schools set plans to budget and propose budget after studying state and problems of poverty by appointing officials to provide the information. Appointed committees selected poor students of almost all schools. Class teachers surveyed poor students. The basic need found most in the survey was textbooks and stationery. **To provide budget** Almost all schools were provided a lot less and insufficient for the needs and poor students got supplementary aid as scholarship from private sectors and other sponsors. **To spend budget** Most schools spent budget on textbooks and stationery. They provided their own lunch for students and spent almost entire budget as the plans. **To check, investigate and report the results** Most schools set plans to check and investigate the budget.

Problems of budgeting and proposing budget Most schools faced the problems of insufficient teachers having several duties. The teachers had no time to collect data of poor students. **Problems of providing budget** Most schools faced problems of late budget so as to provide basic needs for poor students on schedule. **Problems of spending budget** Most schools faced problems of little budget so that they spent budget on some lists.

Problems of checking, investigating and reporting the results The problem found most was that schools had no prototypes in checking, investigating and reporting the results.

(3) High schools (under the former department of general education)

State of budgeting and proposing budget Most schools set plans to budget and propose budget after studying state and problems of poverty by appointing committees to select poor students of all schools. Class teachers surveyed poor students. The basic need found most in the survey was

lunch. **To provide budget** Almost all schools were provided a lot less and insufficient for the needs and poor students got supplementary aid from other sponsors. **To spend budget** Most schools spent budget on lunch. They provided their own lunch for students and spent almost entire budget as the plans. **To check, investigate and report the results** Most schools set plans to check and investigate the budget.

Problems of budgeting and proposing budget The problem which all schools faced was that The Offices of Educational Area let all schools budget and propose budget in limited time and parents of the students ignored to give information of the students. **Problems of providing budget** Most schools faced problems of late budget so as to provide basic needs for poor students on schedule. Provided money for elementary schools and high schools was a lot different. **Problems of spending budget** Most schools faced problems of little budget so that they spent budget on some lists.

Ways to solve problems of budgeting and proposing budget Schools should provide questionnaires for the students' parents to fill in the information at home and collected all those back. The administrators of all schools provide budget for teachers to collect data after school and on weekends, and provide the meeting to inform students' parents every academic year, keep the previous information and survey for only the information of new students. **Ways to solve problems of providing budget** The Offices of Educational Area have to provide budget before the semester starts.

Ways to solve problems of spending budget Most schools should consider providing budget for poor students on their own according to the needs and appropriateness. The Office of Educational Area should survey the real condition before providing budget, collect and provide data base of poor students according to schools in each community. **Ways to solve problems of checking, investigating and reporting the results** The Office of Educational Area should design the report in all sections according to conveniences and right time.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ.2540–2541 ประเทศไทยประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเรื่อยมา จนทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ของแพง ธุรกิจล้มละลาย มีการลดกำลังการผลิตในหลายด้านส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างงาน มีการลดเงินเดือน การเก็บภาษีของรัฐบาลทำได้น้อยลงทำให้ต้องปรับลดงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ สภาพดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อการศึกษา บิดามารดาและผู้ปกครองนักเรียนส่วนหนึ่งต้องตกงานทำให้ฐานะยากจนลง ประสบปัญหาในการส่งบุตรหลานเรียนต่อ อันมีผลทำให้จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนใหม่ มีแนวโน้มลดลง การออกกลางคันและไม่ได้เรียนต่อจะเพิ่มสูงขึ้น (วิทยากร เชียงกุล, 2542: 2) นอกจากนี้ในด้านสังคม ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาความรุนแรงในหลายด้าน ทั้งอาชญากรรม การแพร่ระบาดของยาเสพติด การทุจริตต่อราษฎร์บังหลวง รวมทั้งปัญหาชายแดน 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดและเหตุุ้เพิ่มมากขึ้น โอกาสที่ประเทศไทยจะฟื้นตัวจากสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยและสภาพสังคมที่เสื่อมโทรม ยังคงต้องใช้ความพยายามอีกมาก ทั้งนี้ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจไทยยังพึ่งพาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในสัดส่วนสูง จึงต้องได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของโลก

การพัฒนาการศึกษา ถือเป็นหัวใจของการพัฒนาบุคคลและสังคมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่องเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข การจัดการศึกษาจึงเปรียบเสมือนการลงทุนเพื่อพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศ ดังนั้น คนไทยทุกคนจึงควรมีสติและโอกาสในการได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 10 ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสติและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ที่ว่า “บุคคลย่อม มีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” การดำเนินงานตามขอบข่ายภารกิจ

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีความทั่วถึงและเป็นธรรม ดังนั้นเด็กและเยาวชนทุกคนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาจึงเป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่สำคัญและเป็นฐานในการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการเพื่อการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละแห่ง โดยทั่วไปเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายของเขตพื้นที่การศึกษา อาจจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ ได้ดังนี้ คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไป เด็กกลุ่มอัจฉริยะปัญญาเลิศหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กกลุ่มพิการ และเด็กด้อยโอกาสหรือเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก

จากรายงานการประชุมสัมมนาเรื่องการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการบังคับเด็กที่อยู่ในพื้นที่ อัตราการเรียนต่อต่ำ ที่มีสาเหตุหลักเกิดจากความยากจน ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเด็กจะได้เข้าเรียน เพราะการจัดการศึกษาภาคบังคับที่ผ่านมา ผู้ปกครองมักย้ายที่อยู่เด็กไปในเขตที่ไม่บังคับหรือทำให้เด็กออกกลางคัน เนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนตัว ในการส่งเด็ก เข้าเรียนได้ และยังคงเสียโอกาสในการให้เด็กช่วยหารายได้เลี้ยงครอบครัว นอกจากนี้ การดำเนินการจัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษายังมีปัญหาอย่างมาก ทั้งด้านความพร้อมของทรัพยากรด้านบุคลากร อุปกรณ์การเรียน การสอน และอาคารสถานที่ ทำให้ไม่สามารถบริการได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทัดเทียมกัน ประกอบกับ รัฐยังไม่สามารถจัดบริการทางการศึกษาแก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประกาศ เป็นกฎหมายเพื่อบังคับให้รัฐต้องรับผิดชอบที่จะสนับสนุนทรัพยากรที่สำหรั้งใช้ดำเนินการและจัดการศึกษาแก่นักเรียนแก่ผู้เข้าเรียนทุกคน เป็นผลทำให้เกิดเงื่อนไขผูกพันภาครัฐโดยรัฐพึงให้บริการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อันเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงมีและพึงได้รับจากรัฐอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รัฐพึงจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538)

งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนเป็นงบประมาณรายการ หนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสรรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา เพื่อจัดสรรให้กับนักเรียนกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ (นักเรียนยากจน เป็นพิเศษ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนที่มีฐานะยากจน ขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ได้แก่ วัสดุเครื่องแต่งกายนักเรียน ค่าอาหารกลางวัน ค่าหนังสือ และอุปกรณ์การเรียน และค่าพาหนะในการเดินทางไปกลับ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสรรงบประมาณให้เป็นรายเขตพื้นที่ แยกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา จัดสรรให้คนละ 230 บาทต่อหนึ่งภาคเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดสรรให้คนละ 1,250 บาทต่อหนึ่ง ภาคเรียน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง จัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้กับสถานศึกษา แยกตามระดับการศึกษาระดับพื้นฐานข้อมูลนักเรียนด้อยโอกาสขาดแคลนและยากจนของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน ตัวแทนจากผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ร่วมเป็นกรรมการ และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตามให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณได้ประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนที่ด้อยโอกาส ขาดแคลนและยากจนอย่างแท้จริง ตามแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 2)

จากการตรวจติดตามการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในช่วงปีงบประมาณ 2546 ถึงปีงบประมาณ 2548 พบว่า มีปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน กล่าวคือ สถานศึกษามีงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเกิดจากการปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการและงบประมาณ โดยมอบอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการในการจัดซื้อจัดจ้างเอง ประกอบกับสถานศึกษาได้เปลี่ยนสภาพเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สถานศึกษาจึงต้องจัดการบริหารในรูปแบบใหม่ ซึ่งเดิมการบริหารของสถานศึกษามีหน่วยงานต้นสังกัดคอยให้ความช่วยเหลือ เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 : 13) แต่เมื่อมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษา จึงมีการรับนโยบายจากส่วนกลางมาปฏิบัติเองโดยตรงในหลาย ๆ ด้าน ที่สำคัญคือการบริหารงบประมาณ ทั้งหน้าที่ทางตรงและการรับมอบอำนาจมาบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย ทำให้ผู้บริหารต้องมีภาระและความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการทำนิติกรรมต่าง ๆ แทนสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งอาจทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่เข้าใจในแนวทางการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ไม่กล้าที่จะใช้จ่ายเงินเนื่องจากเกรงกลัวความผิดจากระเบียบการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 ซึ่งจะเป็นแนวทางให้การใช้งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน เป็นไปอย่างมีและประโยชน์และเกิดประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งจำแนกสถานศึกษาเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 50 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 19 แห่ง และ โรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) จำนวน 8 แห่ง โดยกำหนดประเด็นการศึกษาตามขอบข่ายการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ใน 4 ด้าน ดังนี้

1.3.1.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

1.3.1.2 การจัดสรรงบประมาณ

1.3.1.3 การใช้จ่ายงบประมาณ

1.3.1.4 การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล

อนึ่ง เนื่องจากนโยบายการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้แก่สถานศึกษา อาจมีผลทำให้ผู้มีส่วนได้เสียคือผู้รับบริการเกิดความกังวลถึงผลกระทบในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ดังนั้น การให้ข้อมูลในแบบสอบถามบางครั้ง อาจเบี่ยงเบนไปจากข้อเท็จจริง

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในอำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ งบประมาณ 2548 จำนวน 77 แห่ง จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ประเภท คือ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 50 โรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 19 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน

8 โรงเรียน และประชากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำนวน 5 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ปีงบประมาณ 2548 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2548 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2549

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้ทราบถึงสภาพปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2

1.4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้แนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ทำให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการในด้านงบประมาณ ได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนยากจนอย่างแท้จริงได้ในระดับหนึ่ง โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น ๆ ได้ต่อไป

1.5 คำนิยามศัพท์

1.5.1 สภาพปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน หมายถึง การดำเนินงานและปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน 4 ด้าน ตามขอบข่าย ดังนี้

1.5.1.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน หมายถึง การวางแผนและการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน เพื่อใช้ในการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไปยังหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณมาดำเนินการตามกรอบวงเงินที่สถานศึกษาประมาณการใช้จ่ายไว้

1.5.1.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน หมายถึง การจัดแบ่งเงินงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนที่ได้รับจัดสรรจากต้นสังกัด ไปจัดสรรให้แก่ นักเรียนยากจนตามข้อมูลนักเรียนยากจนที่สถานศึกษาจัดทำไว้

1.5.1.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน หมายถึง วิธีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

1.5.1.4 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล หมายถึง การการตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และรายงานผลการดำเนินงาน ต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามระยะเวลาที่กำหนด

1.5.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับ ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

1.5.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 หมายถึง อาณาเขตรับผิดชอบ ในการดูแลและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ ซึ่งมีสถานศึกษาภาครัฐที่จัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 77 แห่ง

1.5.4 ประเภทของสถานศึกษา หมายถึง การจัดแบ่งสถานศึกษาจากจำนวนผู้เรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนประถมศึกษา (เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และโรงเรียนมัธยมศึกษา (เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

1.5.5 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ รองผู้อำนวยการ สถานศึกษา หรือผู้รักษาในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 2

1.5.6 เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน หมายถึง เงินงบประมาณที่จัดสรรให้ สถานศึกษาที่มีนักเรียนยากจน เพื่อหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเพิ่มโอกาสทาง การศึกษา เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนระดับชั้น ป.1 – ม.3 ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ สูงขึ้น

1.5.7 ปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน หมายถึง เงินงบประมาณที่จัดสรรให้สถานศึกษา เพื่อดำเนินการจัดสรรให้กับนักเรียนยากจนในเรื่องค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ค่าเสื้อผ้าและ ค่าวัสดุการแต่งกายนักเรียน ค่าอาหารกลางวัน และค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ

1.5.8 นักเรียนยากจน หมายถึง นักเรียนที่เป็นบุตรหลานของคนยากจนที่มีรายได้น้อย ไม่ เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ครอบครัวมีรายได้น้อยไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี ขาดปัจจัยพื้นฐานมีชีวิตอยู่ อย่างลำบาก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

2.1 การบริหารงานของสถานศึกษา

2.2 ประเภทของงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป

2.2.1 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว)

2.2.2 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอน)

2.2.3 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน)

2.3 การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน

สำหรับนักเรียนยากจน

2.3.2 สภาพปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.3.2.1 หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.3.2.2 ขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.3.2.3 แนวทางในการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.4 แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การบริหารงานของสถานศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาของไทยเกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการนับเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ให้มีการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป การกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะสถานศึกษาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจึงหมายถึงสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำกิจการต่างๆได้ด้วยตนเอง ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์มีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องใช้อำนาจตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ และวางหลักเกณฑ์ในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจของสถานศึกษา

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินกิจการหรือบริหารงานทั้งงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่าธรรมาภิบาล โดยยึดหลัก 6 ประการ คือหลักนิติธรรม หลักคุณภาพ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการสร้างวิสัยทัศน์ นโยบายสู่การปฏิบัติ การกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือให้สถานศึกษามีอิสระ มีความเข้มแข็งในการบริหารเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัวรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและเทศชาติโดยรวม ดังนั้นสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีการรวบรวม จัดระบบข้อมูล วางแผนและดำเนินการตามแผน ศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยใช้การบริหารงานแบบเน้นการมีส่วนร่วมมีระบบการเงินและบัญชีที่ถูกต้องเนื่องจากสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมีสถานภาพเป็นทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ที่อยู่ภายใต้กฎหมายมากกว่าสถานศึกษาที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคล ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคลจึงควรระมัดระวังในการปฏิบัติงานเพราะอาจถูกฟ้องร้องกรณีไม่ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายหรืออาจจะทำให้ผู้อื่นเสียหายจากการกระทำความผิดกรรมสัญญาต้องรับผิดชอบในฐานะละเมิดโดยเฉพาะทรัพย์สินทางปัญญาหรือสื่อสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา การบริหารงานการเงินและทรัพย์สินผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบตรวจสอบและรายงานที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน มีการควบคุมดูแลรักษาทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เสมอและรวมถึงการใช้ประโยชน์จากเงินรายได้ที่เกิดจากทรัพย์สินด้วย

2.1.1 การกิจของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ 4 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 32)

2.1.1.1 การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและ

กระบวนการเรียนรู้ตลอดจน การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การแนะแนวการศึกษา
- 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 11) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 12) การส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.1.1.2 การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ประกอบด้วย

- 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและ

การดำเนินงาน

- 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
- 6) การบริหารบัญชี
- 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.1.1.3 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัว อีศระภายใต้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักกรรมมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 4) วินัยและการรักษาวินัย
- 5) การออกจากราชการ

2.1.1.4 งานบริหารทั่วไป

งานบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย

- 1) การดำเนินงานธุรการ
- 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4) การประสานพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหาร ทั่วไป
- 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

- 10) การรับนักเรียน
- 11) การเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 18) งานบริการสาธารณะ
- 19) งานที่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

จะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามคู่มือการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดอำนาจขอบข่าย และภารกิจการบริหารสถานศึกษาเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2.1.2 การงบประมาณ

2.1.2.1 ความหมายของงบประมาณ

“งบประมาณ” เป็นคำที่เข้าใจกันทั่วไป และมีผู้นำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย แตกต่างกันไป งบประมาณมีความหมายหลายนัย ดังนี้

ไพศาล ชัยมงคล (2526) ให้ความหมายว่า งบประมาณ คือเอกสารอย่างหนึ่ง ประกอบด้วยข้อความและตัวเลข ซึ่งเสนอรายจ่ายเพื่อรายการและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งข้อความจะพรรณนาถึงรายการค่าใช้จ่าย (เช่นเงินเดือน) ครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย ฯลฯ หรือวัตถุประสงค์ เช่น การเศรษฐกิจ การศึกษา การป้องกันประเทศ ฯลฯ และมีตัวเลขแนบอยู่ทุกรายการหรือทุกวัตถุประสงค์

ไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์ (2528) ให้ความหมายคำว่า งบประมาณเป็นแผนที่ครอบคลุมทุก ๆ ขั้นตอน และลักษณะของการปฏิบัติงานสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดแน่นอนลงไป ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นการแสดงออกอย่างเป็นทางการถึงนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า โดยผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กร (หน่วยงานหรือรัฐบาล) เนื่องจากนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายเหล่านี้ครอบคลุมทั้งระดับที่ใช้สำหรับองค์กรทั้งองค์กรและหน่วยงาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบขององค์กรนั้น ๆ งบประมาณ

องค์การจึงประกอบด้วย งบประมาณย่อย ๆ ของหน่วยงานอื่น ๆ รวมกันเข้าเป็นภาพรวมยอดของ งบประมาณทั้งหมด

ประธาน คณะทศศึกษากร(2529) ให้ความหมายไว้ว่า งบประมาณหมายถึงแผน หรือโครงการต่าง ๆ ซึ่งแสดงความจำเป็นในการใช้จ่ายเงินหรือความจำเป็นที่จะต้องใช้ในระยะเวลาหนึ่ง

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2530) ให้ความหมาย งบประมาณหมายถึง บัญชีหรือจำนวนเงินที่กำหนดไว้เป็นรายรับและรายจ่าย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534:3) ในแง่ของแผน งบประมาณหมายถึง แผนการใช้จ่ายทรัพยากรของรัฐในการที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และในแง่ของบัญชี งบประมาณ หมายถึง การแสดงรายรับ และรายจ่าย

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นนี้ จะมีความสอดคล้องกันอยู่ประการหนึ่ง คือ งบประมาณไม่ใช่ตัวเงินแต่เป็นเพียงแผนการใช้จ่ายเงิน หรือประมาณการรับ-จ่ายเงินล่วงหน้า หรือ เป็นตัวเลขในบัญชีที่แสดงจำนวนเงินรับ-จ่าย เท่านั้น จึงสรุปได้ว่า งบประมาณ หมายถึงแผนซึ่ง แสดงรายรับและรายจ่ายของหน่วยงาน ที่จะใช้ดำเนินการในระยะเวลาหนึ่ง และสามารถบริหารจัดการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.1.2.2 ความสำคัญของงบประมาณ

งบประมาณ ในความหมายกว้าง ๆ อาจอธิบายได้ว่า เป็นรูปแบบที่ แสดงแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคต รวมทั้งเป็นเครื่องมือควบคุมหรือกำกับกับการปฏิบัติงานในอนาคต โดยมีการคาดคะเนและประมาณการ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นและการประมาณ การรายรับที่คาดว่าจะได้รับจากแหล่งต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณ หรือกล่าวอีก นัยหนึ่ง งบประมาณเป็นแผนแสดงการใช้จ่ายทรัพยากรของหน่วยงานหนึ่งๆ ที่แสดงถึงโครงการการ ดำเนินงานทั้งหมดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยระบุถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนงาน ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แผนดังกล่าวนี้จะรวมถึงการคาดคะเน ประมาณการ กิจกรรม โครงการและ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วย จากความหมาย ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่างบประมาณมีความสำคัญต่อการบริหารงานของรัฐบาลหลายประการคือ

1) งบประมาณ เป็นเครื่องมือในการบริหารนโยบายเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ คือเป็นนโยบายที่ต้องอาศัยเครื่องมือทางการคลัง ได้แก่ งบประมาณ เพื่อช่วย ให้บรรลุความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) งบประมาณช่วยกำหนดขอบเขตภารกิจของรัฐบาลให้สอดคล้อง กับปัจจัยในการบริหารงานต่าง ๆ ในการบริหารราชการ การงบประมาณจะมีองค์ประกอบที่เป็น

กลไกย่อย ๆ การกำหนดขนาดระดับ ปริมาณทรัพยากรที่ควรใช้ วิธีดำเนินงานและการกำกับติดตาม ผลการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานนั้น ๆ องค์กรประกอบเหล่านี้จึงเป็นกลไกให้การดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นไปอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) งบประมาณเป็นเครื่องมือของรัฐสภาและประชาชนในการตรวจสอบ ดูแลการบริหารราชการ รัฐสภาในฐานะผู้แทนของประชาชนมีหน้าที่กำหนดคน โนยายและตรวจสอบ ผลงานที่ได้มอบหมายให้ฝ่ายบริหารรับไปทำ และประชาชนจะได้วินิจฉัยงานต่างๆ ของราชการ แผ่นดินตลอดจนการพัฒนาประเทศในรอบปีหนึ่ง ๆ นั้นพิจารณาได้จากแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปี ที่แสดงให้เห็นรายละเอียด การกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล

4) งบประมาณเป็นเครื่องมือของนักบริหารชั้นสูงในการจัดการและ ควบคุมการปฏิบัติงานตาม โครงการ การงบประมาณนั้นมีความสำคัญต่อหน้าที่ในการบริหาร คือ ความสำคัญต่อการวางแผน การประสานงาน การควบคุม และตรวจสอบการดำเนินงาน

5) งบประมาณ เป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นความเหมาะสม และความถูกต้อง ของระบบการทำงานอีกทั้งช่วยเป็นแนวทางในเกณฑ์มาตรฐานของปัจจัยการผลิตเพื่อให้เกิด เอกภาพทั่วทุกหน่วยงานในราชการ

2.1.3 ความหมายและแนวทางในการบริหารงบประมาณ

2.1.3.1 ความหมายของการบริหารงบประมาณ

ณรงค์ สักพันโรจน์ (2530 : 127) ให้ความหมายของการบริหารงบประมาณไว้ว่า การบริหารงบประมาณตามความหมายทั่วไปคือการดำเนินการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยถูกต้องตามระเบียบหรือ เหตุการณ์ ถ้าเป็นการบริหารงบประมาณ การบริหารงบประมาณหมายถึง การควบคุมการใช้จ่าย งบประมาณให้เป็นตามแผน งาน และรายการของงบประมาณตามที่รัฐสภาได้พิจารณาอนุมัติ งบประมาณมา เพื่อให้แผนงาน งานที่กำหนดไว้ได้ปฏิบัติสำเร็จลุล่วงภายในปีงบประมาณนั้น ๆ และเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประหยัด ไม่มีการ รั่วไหล โดยใช้กระบวนการบริหารงบประมาณในรูปแบบต่าง ๆ ตามขั้นตอนของงบประมาณ คือ การขออนุมัติเงินประจำงวด การเบิกจ่ายงบประมาณโดยวงฎีกา การตรวจสอบค่าใช้จ่ายเงิน งบประมาณและการรายงานการปฏิบัติต่าง ๆ

รุ่ง แก้วแดง (2546 : 121-122) ได้กล่าวถึงการบริหารงบประมาณและการเงินแบบ ใหม่ว่า โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับการวางแผน และกำหนดเป้าหมายและจัดลำดับ ความสำคัญของการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจน กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน

เป็นอันดับแรก และในการดำเนินงานต้องแสดงให้เห็นว่า ได้ใช้งบประมาณที่สอดคล้องกับแผน เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 (2546 : 17) ได้ให้ความหมายของการ บริหารงบประมาณหมายถึง กิจกรรมที่ผู้บริหารจะต้องวางแผนและดำเนินการบริหารอย่างมีระบบ มีกระบวนการเป็นขั้นครววจจร ตั้งแต่การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การดำเนินงาน การกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีส่วนร่วม ดำเนินการด้วย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บริหารงบประมาณของสถานศึกษาหมายถึง การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับ และดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตรงตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยมีการจัดลำดับความสำคัญของการใช้ งบประมาณไว้ตามลำดับก่อนหลัง

2.1.3.2 แนวทางการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดการดำเนินการใช้เงิน งบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดถูกต้อง ตามระเบียบ ทันทเวลาหรือเหตุการณ์โดยทั่วไปถือหลักการดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 33)

- 1) ตรงตามวัตถุประสงค์
- 2) ตรงตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- 3) ใช้งบประมาณได้ตามกำหนดเวลาในแต่ละงาน/โครงการ
- 4) ใช้เงินงบประมาณได้ถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีมีรายจ่ายตามงบประมาณจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และรายจ่ายงบกลาง งบประมาณรายจ่ายงบกลางนี้ทุกหน่วยงาน มีส่วนในการใช้จ่ายโดยอัตโนมัติ แม้จะไม่มีการจัดสรรก็ตาม ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณที่เกี่ยวข้อง

งบประมาณรายจ่ายประจำปีของทุกส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามหลักการ จำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2548 เป็นต้นไป ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 จำแนกเป็น 5 ประเภทงบรายจ่าย (สำนัก งบประมาณ, 2548 : 2) ได้แก่

1. งบบุคลากร หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานบุคคลภาครัฐ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว และค่าตอบแทนพนักงานราชการ รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

2. งบดำเนินงาน หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

3. งบลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

4. งบเงินอุดหนุน หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเป็นค่าบำรุงหรือเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมิใช่ราชการ ส่วนกลางตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หน่วยงานในกำกับของรัฐ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาตำบล องค์การระหว่างประเทศนิติบุคคล เอกชนหรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ รวมถึงเงินอุดหนุนงบประมาณพระมหากษัตริย์ เงินอุดหนุนการศาสนา และรายจ่ายที่สำนักงบประมาณกำหนดให้ใช้จ่ายใน งบรายจ่ายนี้

5. งบรายจ่ายอื่น หมายถึง รายจ่ายที่ไม่เข้าลักษณะประเภทงบรายจ่ายใด งบรายจ่ายหนึ่ง หรือรายจ่ายที่สำนักงบประมาณกำหนดให้จ่ายในงบรายจ่ายนี้

2.1.4 หลักการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา เป็นการบริหารงบประมาณเพื่อ สนับสนุนการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตหลักให้เป็น ผลเมืองที่สมบูรณ์ตามอุดมการณ์ของหลักสูตร ได้ผลสัมฤทธิ์ของงาน คือ ได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ เกิดผลต่อความสำเร็จของนโยบายการใช้จ่าย มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและเห็นผลที่ประชาชนจะได้รับตามแนวทางของงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตาม ยุทธศาสตร์ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยยึดหลักการ บริหารงบประมาณที่สำคัญ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2537)

2.1.4.1 สถานศึกษาจะต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การใช้จ่ายเงินในทุกรายการต้องมีโครงการรองรับ และขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

2.1.4.2 การใช้จ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและหนังสือสั่งการอื่น ๆ

2.1.4.3 ใช้เงินถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ โดยมีตัวชี้วัดด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ เวลาและต้นทุน และสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพผลผลิตหลักคือ ผู้เรียนมีคุณภาพคุณธรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐาน

2.1.4.4 ระวังการใช้งบประมาณ โดยดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ และตามวงเงินภายในอำนาจ

2.1.4.5 ระยะเวลา งบประมาณถูกจำกัดด้วยเวลา จึงต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเวลาและปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนด เช่น การจัดซื้อจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่ออุปกรณ์ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียน เป็นต้น

2.1.4.6 ข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผนและการบริหารงาน จะต้องถูกต้องเชื่อถือได้ เป็นจริง ครบถ้วนตามที่ต้องการ ครอบคลุมภารกิจที่จะใช้เป็นปัจจุบันทันต่อเวลา

2.1.4.7 การควบคุมงบประมาณ จะต้องควบคุมการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนงาน งานโครงการ อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลสัมฤทธิ์ของงานคือ ได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ การใช้จ่ายเงินมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

2.1.4.8 ต้องมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนจัดทำวิจัยและพัฒนางาน

2.1.5 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.5.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

2.1.5.2 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา

2.1.5.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้

จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน

2.1.5.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.1.5.5 การบริหารการเงิน

2.1.5.6 การบริหารบัญชี

2.1.5.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

เงินงบประมาณแผ่นดินเป็นปัจจัยหนึ่งในการบริหารงบประมาณของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย เพราะเงินงบประมาณเป็นปัจจัยของการบริหารจัดการ ที่ทำให้เกิดปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ตามมา เงินงบประมาณนับเป็นหัวใจที่สำคัญของการบริหารที่คอยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ให้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน การบริหารงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลยังมีปัญหาหลายประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภารกิจและการบริหารงบประมาณในด้านเงินงบประมาณของแต่ละหน่วยงานว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใด ในการดำเนินการใช้จ่ายเงินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ประหยัด คุ่มค่า และไม่ขัดกับระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง (ประเทือง ประวาลทิพย์, 2537 : 1-2)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานระดับหนึ่งที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการและมีภารกิจหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับเงินงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเป็นประจำในทุก ๆ ปี ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีคุณภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารจัดการที่ดีนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการของหน่วยงานที่สามารถบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐาน ทั้ง 4 ประการ ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการและเทคโนโลยี อย่างเต็มตามศักยภาพ ในบรรดาปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวทรัพยากรด้านการเงินและงบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งในจำนวนปัจจัยทั้ง 4 ประการ ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นที่มาของปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนั้น ทรัพยากรด้านการเงินและงบประมาณคือ งานในหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารซึ่งได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน(Organizing) การจัดบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Co-ordinating) การงบประมาณ (Budgeting) และการรายงาน (Reporting) หรือที่เรียกว่า “POSDCORB” (Gulick and Urwick , 1937)

2.1.6 ประเภทของเงินในสถานศึกษา

ประเภทของเงินในสถานศึกษา เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เงินแต่ละประเภทให้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 5) ระบุว่า โรงเรียนจะมีเงินที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกัน

3 ประเภท คือ เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณและเงินรายได้แผ่นดิน ซึ่งเงินดังกล่าวจะมีแนวการปฏิบัติตั้งแต่ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน และการตรวจสอบเงิน

คมกริช วัฒนเสถียร (2535:3-4) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วสถานศึกษาจะมีเงินงบประมาณ หรือเงินที่ใช้จ่ายในด้านการศึกษากันอยู่ทุกแห่ง มิได้มีแต่เฉพาะเงินงบประมาณของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถได้จากเอกชนด้วย ในปีหนึ่ง ๆ จะมีบริษัท เอกชน ห้างร้าน องค์กรและมูลนิธิต่าง ๆ มีการบริจาคเงินและทรัพย์สินให้แก่สถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปใช้จ่ายได้อย่างอิสระตามอำนาจเงินที่ได้รับ ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของทางราชการที่กำหนด โดยมีต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน เหมือนรายได้ประเภทอื่น ๆ โดยเงินที่ใช้จ่ายในการศึกษาของโรงเรียน แบ่งประเภทของเงินได้ 3 ประเภท คือ 1) เงินงบประมาณแผ่นดิน 2) เงินนอกงบประมาณ และ 3) เงินรายได้แผ่นดิน สำหรับเงินรายได้แผ่นดินนี้ เมื่อโรงเรียนได้มาแล้วจะต้องนำส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดินทันที ฉะนั้นจึงไม่ค่อยจะมีผู้กล่าวถึง สถานศึกษาส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเพียงเฉพาะเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณเท่านั้น

กิติมา ปรีดิติก (2532:145-146) ได้กล่าวถึงประเภทของเงินโรงเรียนสรุปได้ว่าการเงินของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ซึ่งเงินงบประมาณเป็นเงินที่ทางราชการจัดสรรให้แก่โรงเรียนเพื่อนำมาใช้จ่ายได้ 2 ลักษณะ คือ เงินงบกลาง และเงินรายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และเงินนอกงบประมาณเป็นเงินอื่นที่ใช้ในราชการ แต่ไม่ได้รับจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เงินงบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้แก่ส่วนราชการและอนุญาตให้จ่ายและก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เงินงบประมาณที่โรงเรียนรับเพื่อมาใช้จ่ายมี 2 ลักษณะ คือ

1.1 รายจ่ายงบกลาง คือ รายจ่ายที่กำหนดไว้เพื่อให้กระทรวงการคลังและสำนักงานงบประมาณจัดสรรตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย ได้แก่ เงินเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้าง เงินช่วยค่าครองชีพข้าราชการ เงินทดแทน สำหรับผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น

1.2 รายจ่ายของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจคือ รายจ่ายสำหรับส่วนราชการที่กำหนดไว้ในแต่ละแผนงานหรือโครงการ ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภทรายจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุนและงบรายจ่ายอื่น

2. เงินนอกงบประมาณ หมายถึง เงินที่ปวงที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการ นอกเหนือจากเงินงบประมาณรายจ่าย เงินรายได้แผ่นดิน เงินเบิกเกินส่งคืนและเงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จำแนกประเภทของงบงบประมาณไว้ 2 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 112-113) ได้แก่

1. รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ หมายถึงรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับแต่ละส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะ จำแนกเป็น 5 ประเภทงบรายจ่าย ดังนี้

1.1 งบบุคลากร กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานบุคคล ได้แก่ รายจ่ายลักษณะเป็นเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราวและค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง

1.2 งบดำเนินงาน กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุและค่าสาธารณูปโภค

1.3 งบลงทุน กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

1.4 งบเงินอุดหนุน กำหนดให้จ่ายเป็นค่าบำรุงหรือเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ เงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

1.5 งบรายจ่ายอื่น

2. รายจ่ายงบกลาง หมายถึง รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยทั่วไปให้ใช้จ่ายในรายการต่อไปนี้ 1) เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ 2) เงินช่วยเหลือข้าราชการลูกจ้างและพนักงานของรัฐ 3) เงินเลื่อนขั้นเงินเดือนและเงินปรับวุฒิข้าราชการ 4) เงินสำรองเงินสมทบและเงินชดเชยของข้าราชการ 5) เงินสมทบของลูกจ้างประจำ 6) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรับการเสด็จพระราชดำเนิน 7) เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น 8) ค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ 9) เงินราชการลับในการรักษาความมั่นคงของประเทศ 10) ค่าใช้จ่ายตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักวิชาการศึกษาได้มีการจำแนกประเภทของการเงินไว้คล้ายคลึงกัน แต่มีการจำแนกรายจ่ายไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการจำแนกรายจ่ายของเงินแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงสรุปได้ว่าเงินงบประมาณที่สถานศึกษาใช้ในการบริหารจัดการมีอยู่ 3 ประเภทคือ เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินรายได้แผ่นดิน

2.2 ประเภทของงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป

เงินอุดหนุนทั่วไป หมายถึง งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชน ให้เท่าเทียมกัน จึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อบัญญัติดังกล่าว โดยจัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดสรรให้กับสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 3 รายการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 1) ดังนี้

2.2.1 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) จัดสรรให้แก่สถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ได้ประโยชน์สูงสุดในการพัฒนา นักเรียนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ลักษณะการใช้งบประมาณเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยให้ใช้ในลักษณะ 3 ประเภทบรายจ่าย ดังนี้

2.2.1.1 งบบุคลากร เช่น ค่าจ้างชั่วคราว จ้างครูอัตราจ้างรายเดือน ฯลฯ

2.2.1.2 งบดำเนินงาน เช่น ค่าตอบแทนวิทยากรสอนวิชาชีพท้องถิ่น, ค่าใช้สอย เช่น ค่าพาหนะที่פקและเบียดเสียด ค่าจ้างซ่อมแซม, ค่าวัสดุ เช่น ค่าวัสดุการศึกษา ค่าวัสดุเวชภัณฑ์ ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

2.2.1.3 งบลงทุน เช่น ค่าครุภัณฑ์จัดซื้อคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร, ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เช่น ค่าปรับปรุงถนน ค่าถมดิน ทำรั้ว ต่อเติมสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินมากกว่า 50,000 บาท

2.2.2 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอน) คือเงินงบประมาณที่จัดสรรให้แก่สถานศึกษาที่ได้ดำเนินการจัดที่พักให้นักเรียนซึ่งมีถิ่นที่อยู่ไม่สะดวกห่างไกลกันดาร ไว้สำหรับพักอาศัยทั้งที่จัดในและนอกสถานศึกษา โดยสถานศึกษาได้ดำเนินการควบคุมดูแลและจัดระบบแบบเต็มเวลา

ลักษณะการใช้งบประมาณรายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอน) ให้ใช้เป็นค่าอาหารสำหรับนักเรียนประจำพักนอน และหากมีเงินงบประมาณคงเหลือ สามารถนำไปใช้จ่ายในรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาอาหารให้แก่ นักเรียนได้

2.2.3 รายการเงินอุดหนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน คือ งบประมาณที่จัดสรรให้แก่สถานศึกษาทุกแห่งที่มีนักเรียนยากจน เพื่อหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เรียนยากจนให้มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 3)

2.3 การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต มีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้กับสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งเงินงบประมาณรายการดังกล่าวเป็นเงินงบประมาณที่มีความสำคัญอย่างมาก ที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนที่มีฐานะยากจนขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้แก่นั่งเรือและอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้าและวัสดุเครื่องแต่งกายนักเรียน อาหารกลางวันและค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับ ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนน้อย จึงจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนที่ยากจนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

2.3.1.1 ความหมายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนหมายถึงเงินงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสรรให้แก่สถานศึกษาที่มีนักเรียนยากจนเพื่อจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 :1)

2.3.1.2 ความสำคัญของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน)

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนอันจะนำไปสู่การพัฒนาครอบครัว ชุมชน และสังคมเด็กในครอบครัวยากจนมากเป็นกลุ่มที่กำหนดจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Poverty Line) ซึ่งจากข้อมูลประมาณการพบว่าประมาณร้อยละ 30 ของชาวชนบท เป็นคนยากจน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีประชากรยากจนหนาแน่นที่สุด (สำนักนโยบายและแผน : 2545) เด็กในครอบครัวเหล่านี้ จึงเป็นผู้

ได้รับผลกระทบโดยตรงจากความขัดสนนี้ และเมื่อเด็กอยู่ในภาวะนี้จะผลักดันให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาเด็กยากจน เร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง โสเภณีเด็ก ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาแก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องดูแลและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนยากจน ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงสุด และก่อนที่จะมีการยุบรวมสำนักงานสามัญศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ รวมเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดสรรงบประมาณ หอมวดเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดสรรให้แก่แก่นักเรียนที่มีฐานะยากจน เพิ่มเติมจากเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ที่สถานศึกษาได้รับเพื่อใช้จ่ายในการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) จัดสรรให้แก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) เรียกว่า “เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ม.ต้น” โดยให้ดำเนินการเบิกจ่ายเป็นค่าวัสดุเครื่อง แต่งกายนักเรียน ค่าอาหารกลางวัน ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ บัตรทองและทุนส่งเสริมการศึกษา

2) จัดสรรให้แก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเดิม) เรียกว่า “เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ขาดแคลน” โดยให้ดำเนินการเบิกจ่ายเป็นค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ทุนส่งเสริมการศึกษาและค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ

3) จัดสรรให้แก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเรียกว่า “เงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนด้อยโอกาส” โดยให้ดำเนินการเบิกจ่ายเป็นเครื่องแบบนักเรียน ทุนอุดหนุนนักเรียน และค่าพาหนะเดินทางสำหรับนักเรียน โรงเรียนมารวมและนักเรียนที่เดินทางไกลเกิน 3 กิโลเมตร

การดำเนินการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ใช้การจัดสรรต่อเนื่องมาจนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 และได้เปลี่ยนชื่อการจัดสรรงบประมาณ ทั้ง 3 รายการข้างต้น เป็น “เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน” ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีเกณฑ์การใช้จ่ายที่เหมือนกันทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ใช้จ่ายเป็นค่าวัสดุเครื่อง แต่งกายนักเรียน ค่าอาหารกลางวัน ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน และค่าพาหนะในเดินทางไป - กลับ

สำหรับในปีงบประมาณ 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้รับการจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนทั่วไปจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อจัดสรรให้กับสถานศึกษาในสังกัด ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา

1.1 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) จัดสรรให้แก่สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 69 แห่ง คนละ 1,100 บาท (หนึ่งพันหนึ่งร้อยบาท)ต่อปี รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 11,058,300.00 บาท (สิบเอ็ดล้านห้าหมื่นแปดพันสามร้อยบาทถ้วน)

1.2 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน) จัดสรรให้แก่สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 69 แห่ง คนละ 460 บาท(สี่ร้อยหกสิบบาท)ต่อปี รวมงบประมาณทั้งสิ้น 1,769,919.00 บาท (หนึ่งล้านเจ็ดแสนหกหมื่นเก้าพันเก้าร้อยสิบเก้าบาทถ้วน)

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ค่าใช้จ่ายรายหัว) จัดสรรให้แก่สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 27 แห่ง คนละ 2,500 บาท(สองพันห้าร้อยบาท)ต่อปี รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 12,446,100.00 บาท (สิบสองล้านสี่แสนสี่หมื่นหกพันหนึ่งร้อยบาทถ้วน)

2.2 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ค่าอาหารสำหรับนักเรียนประจำพักนอน) จัดสรรให้แก่สถานศึกษาในสังกัด คนละ 2,650 บาท(สองพันหกร้อยห้าสิบบาท)ต่อปี รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 240,350.00 บาท (สองแสนสี่หมื่นสามร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

2.3 รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน) จัดสรรให้แก่สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 27 แห่ง คนละ 2,500 บาทต่อปี รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 5,004,625.00 บาท (ห้าล้านสี่พันหกร้อยยี่สิบบาทถ้วน)

2.3.2 สภาพปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

การบริหารงบประมาณเป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อน มีหลายขั้นตอนต้องยึดถือตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และแนวปฏิบัติของทางราชการ ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะยึดถือตามกรอบแนวปฏิบัติในการบริหารงานอย่างเคร่งครัดแล้วก็ตาม แต่สถานศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังประสบกับปัญหานานาประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำอย่างไรจึงจะทำให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณเกิดประสิทธิภาพสูงสุดใช้เงินน้อยแต่ได้งานมากประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน และไม่ผิดระเบียบ (ธีรพงศ์ ชงศักดิ์, 2543 : 12) ปัญหาด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานการเงินของสถานศึกษามีน้อย ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานการเงินไม่เข้าใจระเบียบ คำสั่งและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและยังขาดการฝึกอบรม

พัฒนาความรู้เกี่ยวกับงานการเงินที่รับผิดชอบอยู่ (บุญคุ้ม ทumm, 2537 : 42) สำหรับการบริหารงบประมาณ หมวดเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่ามีปัญหาในเรื่อง ความไม่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติและแนวทางการเบิกจ่ายเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน กล่าวคือสถานศึกษาไม่ดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน ทำให้มีเงินงบประมาณเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินงบประมาณไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือ 1) ให้ใช้จ่ายหรือจัดหาเป็นค่าวัสดุเครื่องแต่งกายนักเรียน 2) ค่าอาหารกลางวัน 3) ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน และ 4) ค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับ ให้กับนักเรียนที่ยากจน ซึ่งสถานศึกษาได้แจ้งข้อมูลความขาดแคลนมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทั้ง 4 รายการแต่จากการตรวจติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนของหน่วยตรวจสอบภายในพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเงินงบประมาณปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนเพียงรายการใดรายการหนึ่งเท่านั้นและจะมีการจัดซื้อเครื่องแบบให้กับนักเรียนยากจนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ขัดกับข้อมูลความขาดแคลนที่สถานศึกษารายงานมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ว่าสถานศึกษามีความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานทั้ง 4 รายการ

2.3.2.1 หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารจัดการงบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนยากจน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้เป็นปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ปีงบประมาณ 2548 ดังนี้

1) ให้สถานศึกษาจ่ายหรือจัดหาสำหรับนักเรียนยากจนที่สถานศึกษาได้คัดเลือกไว้เพื่อรับความช่วยเหลือ โดยดำเนินการจ่ายหรือจัดหาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ก. ค่าวัสดุเครื่องแต่งกายนักเรียนให้สถานศึกษาดำเนินการจัดซื้อ หรือจัดจ้างเพื่อให้แก่นักเรียน

ข. ค่าอาหารกลางวันนักเรียน ให้สถานศึกษาเลือกดำเนินการเพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้คือ จ่ายเงินให้นักเรียนโดยตรง หรือสถานศึกษาจัดซื้อวัสดุประกอบอาหาร เพื่อจัดทำอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานโดยไม่ต้องจ่ายเงิน

ค. ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียนให้สถานศึกษาดำเนินการจัดซื้อเพื่อจ่ายให้แก่ักเรียน

ง. ค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับ ให้สถานศึกษาพิจารณา
ดำเนินการจัดให้นักเรียนตามสภาพที่เป็นจริงตามความจำเป็น โดยอาจจ่ายเงินให้นักเรียนนำไป
ชำระเป็นค่าพาหนะเองหรือสถานศึกษาเหมาค่าบริการรับ-ส่งแก่นักเรียน

2) การดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างตามข้อ 1) ให้สถานศึกษาดำเนินการ
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยกรณีสถานศึกษาเลือกดำเนินการ
จัดซื้อหรือจัดจ้างเพื่อให้นักเรียน ให้ใช้หลักฐานจัดซื้อตามแบบใบจัดซื้อเครื่องบริโภค

การจ่ายเงินให้นักเรียนเพื่อเป็นค่าอาหารกลางวันและค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ ให้
สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย 3 คน ร่วมกันจ่ายเงิน โดยใช้ใบรับเงินซึ่งนักเรียน ลง
ชื่อรับเงินและคณะกรรมการลงชื่อจ่ายเงินในแบบหลักฐานการจ่ายเงินอื่นเป็นหลักฐานการจ่าย
สำหรับการจ่ายวัสดุเครื่องแต่งกายนักเรียน และหนังสืออุปกรณ์การเรียนที่สถานศึกษาเป็น
ผู้ดำเนินการจัดหาตามข้อ 5.3.1. และข้อ 5.3.2 ให้นักเรียนให้สถานศึกษาจัดทำหลักฐาน
ประกอบใบเบิกพัสดุโดยทำสำเนาแนบไว้เป็นหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดซื้อจัดจ้างเพื่อเป็นหลักฐาน
ประกอบการตรวจสอบอีกครั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 3)

2.3.2.2 ขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียน
ยากจนปีงบประมาณ 2548 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ เขต 2

เพื่อให้การดำเนินการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับ
นักเรียนยากจน ปีงบประมาณ 2548 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ เขต 2 เป็นไปตาม
แนวทาง และหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน
ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ถูกต้อง เรียบร้อย ยุติธรรม โปร่งใส
ตรวจสอบได้และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนที่มีฐานะยากจนในสังกัดอย่างแท้จริง จึงได้
กำหนดขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) จัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน โดยใช้ข้อมูลที่โรงเรียนรายงานมาแยกเป็น
ความขาดแคลนแต่ละรายการ จำนวน 4 รายการ ดังนี้

ก. ขาดแคลนเครื่องแต่งกายนักเรียน

ข. ขาดแคลนอาหารกลางวัน

ค. ขาดแคลนหนังสือและอุปกรณ์การเรียน

ง. ขาดแคลนค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับ

3) เชิญคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากผู้บริหาร โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน และตัวแทนจากผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน มาเพื่อร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณฯ โดยแยกเป็นระดับการศึกษาคือระดับ ประถมศึกษา (ป.1- ป.6) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)

4) คณะกรรมการจะร่วมกันพิจารณาจัดสรรงบประมาณปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน บนพื้นฐานข้อมูลนักเรียนยากจน ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือ

1. ระดับประถมศึกษา ให้จัดสรรเต็มวงเงินที่ได้รับต่อคน คนละ 230 บาทต่อภาคเรียน

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถเฉลี่ยการจัดสรรงบประมาณต่อ คนได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดสรรเต็มวงเงินที่ได้รับคนละ 1,250 บาทต่อภาคเรียน แต่ต้องไม่น้อยกว่า 625 บาทต่อภาคเรียน

5) การพิจารณาจัดสรรงบประมาณแต่ละภาคเรียน คณะกรรมการจะร่วมกัน พิจารณาถึงความจำเป็น โดยให้แบ่งงบประมาณทั้ง 4 รายการ ออกเป็นร้อยละ และจะให้ ค่า น้ำหนักความขาดแคลนแยกเป็นรายการ ทั้ง 4 รายการ ทั้งนี้การจัดสรรงบประมาณแต่ละภาคเรียน อาจมีค่าน้ำหนักจำนวนร้อยละไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความขาดแคลนของนักเรียนยากจน แต่ละภาคเรียน

6) เมื่อคณะกรรมการมีมติกำหนดค่าน้ำหนักงบประมาณทั้ง 4 รายการ เรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณจะนำข้อมูลที่จัดทำไว้ของแต่ละ โรงเรียนจัดสรรให้ตามสัดส่วนความยากจนที่โรงเรียนรายงานมา

7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 แจ้งการจัดสรรงบประมาณ ให้โรงเรียนในสังกัดทราบ พร้อมทั้งจัดส่งแนวทางในการบริหารเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียน ยากจน และแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ให้โรงเรียนทราบและถือปฏิบัติ

8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 นิเทศ กำกับ ติดตามการ ใช้ จ่ายเงินงบประมาณให้ได้ประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนยากจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 2, 2548 : 1-3) ในปีงบประมาณปี 2548 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาทั้ง 175 เขต ดังนี้

1) ระดับประถมศึกษา รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น

543,147,760.00 บาท

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น

1,194,703,750.00 บาท

สำหรับงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้รับจัดสรรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ 2548 เพื่อจัดสรรให้แก่สถานศึกษาในสังกัด รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 6,774,544.00 บาท ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้จัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ตามขั้นตอนการจัดสรรดังกล่าวข้างต้นและ ผลการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ปีงบประมาณ 2548 สรุปได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา งบประมาณที่ได้รับจัดสรรรวมทั้งสิ้น 1,769,919.00 บาท

โรงเรียนประถมศึกษา		โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา		โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม	
แห่ง	บาท	แห่ง	บาท	แห่ง	บาท
50	1,018,577.00	19	751,342.00	-	-

ระดับมัธยมศึกษา งบประมาณที่ได้รับจัดสรรทั้งสิ้น 5,004,625.00 บาท

โรงเรียนประถมศึกษา		โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา		โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม	
แห่ง	บาท	แห่ง	บาท	แห่ง	บาท
-	-	19	1,496,912.00	-	3,507,713.00

ในปีงบประมาณ 2549 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป (เงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนยากจน) เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความเป็นนิโคคคลของสถานศึกษา กล่าวคือมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้และยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 39)

ระดับสถานศึกษา

ลักษณะการใช้งบประมาณ

ให้ใช้ในลักษณะตัวจ่าย ในเรื่องค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ค่าอาหารกลางวัน และค่าพาหนะในการเดินทาง

การใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

สถานศึกษาสามารถเลือกวิธีดำเนินการจ่าย หรือจัดหาปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนยากจนได้ตามความเหมาะสม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 5-12)

1. ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ให้สถานศึกษาจัดซื้อแจกจ่ายให้แก่นักเรียน หรือให้นักเรียนยืมใช้
2. ค่าเสื้อผ้าและวัสดุเครื่องแต่งกายนักเรียน ให้สถานศึกษาจัดซื้อหรือจัดจ้างผลิตแจกจ่ายให้แก่นักเรียน
3. ค่าอาหารกลางวัน ให้สถานศึกษาจัดซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร หรือจ้างเหมาทำอาหาร หรือจ่ายเป็นเงินสดให้แก่นักเรียนโดยตรง
4. ค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับ ให้สถานศึกษาจ่ายเป็นเงินสดให้แก่นักเรียนโดยตรง หรือจ้างเหมารถรับส่งนักเรียน

กรณีการดำเนินการจัดซื้อ – จัดหา ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรณี จ่ายเป็นเงินสดให้แก่นักเรียนโดยตรง ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย 3 คน ร่วมกันจ่ายเงิน โดยใช้ใบสำคัญรับเงินเป็นหลักฐาน

ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. ดำเนินการข้อมูลนักเรียนยากจน รายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสนอขอรับงบประมาณสนับสนุน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรอง ตรวจสอบข้อมูล และพิจารณาจัดสรรงบประมาณประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ หรือผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแต่ละช่วงชั้นตามความเหมาะสม
3. กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงาน

2.3.2.3 แนวทางในการจัดสรรงบประมาณและการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางในการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ประจำปีงบประมาณ 2548 ดังนี้

- 1) จัดสรรให้นักเรียนด้อยโอกาส ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เดิม คนละ 460 บาท ภาคเรียนละ 230 บาทต่อคน

2) จัดสรรให้นักเรียนยากจนขาดแคลน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เดิม และนักเรียนยากจน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เดิม คนละ 2,500 บาท ภาคเรียนละ 1,250 บาทต่อคน

3) ใช้ข้อมูลนักเรียนด้อยโอกาสนักเรียนยากจนขาดแคลน ตามจำนวนนักเรียนที่รับรายงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา แยกตามระดับการศึกษา บนพื้นฐานข้อมูลนักเรียนด้อยโอกาส ขาดแคลนและยากจน โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งขึ้น โดยให้มีตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการไม่น้อยกว่าระดับการศึกษาละ 5 คน

5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาในสังกัดได้ ภายใต้แนวทางดังต่อไปนี้

ก. ระดับประถมศึกษา ให้จัดสรรเต็มวงเงินงบประมาณที่ได้รับต่อคน คนละ 230 บาทต่อภาคเรียน

ข. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถเฉลี่ยการจัดสรรงบประมาณต่อคนได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดสรรให้เต็มตามวงเงินที่ได้รับ คือ คนละ 1,250 บาท แต่ต้องไม่น้อยกว่าคนละ 625 บาทต่อภาคเรียน

6) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณได้ประโยชน์โดยตรงต่อเด็กนักเรียนที่ด้อยโอกาสขาดแคลนและยากจนอย่างแท้จริง รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ และสามารถประกาศให้สาธารณชนรับทราบได้

2.4 แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในด้านการงบประมาณเป็นอย่างดี เพราะว่า งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ทั้งเรื่องระบบงบประมาณ กระบวนการงบประมาณ และการบริหารงบประมาณเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาททั้งเป็นผู้จัดทำและเป็นผู้ใช้งบประมาณ นอกจากนั้น ควรมีความสามารถในการวิเคราะห์งบประมาณด้วย เพราะการรู้จักวิเคราะห์งบประมาณจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้ม ข้อดี ข้อเสียและประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบและ การจัดสรร

งบประมาณปีในต่อ ๆ ไป เช่น การวิเคราะห์ระบบของงบประมาณ เป็นเทคนิค การพิจารณา ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการตรวจสอบวัตถุประสงค์ เป้าหมายว่าเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด และเตรียมการวางแผน ในการรับการจัดสรรงบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณ ในปีต่อไป มีการแบ่งสัดส่วนงบประมาณที่ได้รับว่าจะจัดสรรงบประมาณปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนรายการใด ให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ยากจนขาดแคลนเป็นลำดับแรกจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด พร้อมทั้งมีการควบคุม กำกับติดตามและเร่งรัดการใช้จ่ายเงินงบประมาณ งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ให้เป็นไปตามแผนการเบิกจ่ายเงิน เพื่อให้เป็นไปตามหนังสือสั่งการของกระทรวงการคลัง ที่ กค.0409.6/ว 113 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2545 และแนวปฏิบัติในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ เกิดประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเกิดประโยชน์โดยตรงกับนักเรียน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีผู้ศึกษาในเรื่องปัญหาและแนวทางในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องสภาพความยากจนของนักเรียน และปัญหาการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ปนัดดา จรัสพิทยานุกุล (2538) ได้ทำการวิจัยปัญหาการปฏิบัติงานของ ผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จากข้อเสนอแนะของการวิจัย มุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการตรวจติดตาม การสนับสนุนการดำเนินงานบริหารงบประมาณ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึง เพื่อป้องกันข้อบกพร่องในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

อรทัย คำนศิริวุฒิ (2541) ได้วิจัยเรื่องการบริหารการเงินของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการเงินของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการบริหารการเงิน โดยศึกษาความต้องการของโรงเรียน ตั้งแต่คณะกรรมการวางแผน และปฏิบัติการให้สอดคล้องกับเงินงบประมาณที่มี ควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการและรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ

กลุ่มงานวิจัย กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2546) ได้วิจัยเรื่องสภาพความยากจนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ

ความยากจนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภูมิภาคต่างของนักเรียนยากจน ความช่วยเหลือที่นักเรียนยากจนต้องการ ความต้องการของนักเรียนยากจนเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนยากจนและแนวทางแก้ไข โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งในพื้นที่ที่ยากจนและเศรษฐกิจดี จำนวน 22 จังหวัด 24 สาขาเขต 75 โรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง กลุ่มละ 4,217 คน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โดยภาพรวมแล้วนักเรียนยากจนทั้งในพื้นที่กรุงเทพ-ปริมณฑลและภูมิภาคทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ต้องการความช่วยเหลือคล้ายคลึงกัน อาจมีความแตกต่างกันที่ค่าใช้จ่ายของความช่วยเหลือแต่ละประเภท ซึ่งความช่วยเหลือที่ต้องการดังกล่าว จัดลำดับความสำคัญตามร้อยละความถี่ที่นักเรียนระบุได้ดังนี้ ความช่วยเหลือที่ต้องการมากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสมุดและหนังสือเรียน (1,151 บาทต่อคนต่อปี) รองลงมาได้แก่ค่าอาหาร (3,661 บาทต่อคนต่อปี) ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (1,082 บาทต่อคนต่อปี) ค่าเครื่องเขียน (388 บาทต่อคนต่อปี) ค่ากิจกรรมพิเศษ (389 บาทต่อคนต่อปี) ค่าอุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ (503 บาทต่อคนต่อปี) อื่น ๆ (341 บาทต่อคนต่อปี) ค่าการเดินทาง (1,738 บาทต่อคนต่อปี) และค่าที่พัก (1,280 บาทต่อคนต่อปี) ซึ่งรวมความช่วยเหลือหลักที่นักเรียนต้องการ เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 10,533 บาทต่อคนต่อปี)

2. ปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียนยากจนและแนวทางแก้ไข

โดยภาพรวม ปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียนยากจนที่สำคัญได้แก่ ข้อมูลสภาพความยากจนของนักเรียนไม่สมบูรณ์ งบประมาณในการช่วยเหลือมีจำกัด ตลอดจนสภาพครอบครัวและสภาพแวดล้อมมีปัญหารุนแรงมากกว่าที่โรงเรียนจะช่วยเหลือได้ ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โรงเรียนต้องพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องและสมบูรณ์ รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณช่วยเหลือสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนควรระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น นอกจากนี้ โรงเรียนควรเยี่ยมบ้านและประสานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนช่วยแก้ปัญหาสภาพครอบครัว สภาพแวดล้อมและการหารายได้เพื่อช่วยเหลือตนเองของนักเรียนกลุ่มนี้ด้วย

อนนท์ คุตกาล (2547) ได้วิจัยเรื่อง ความพร้อมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดสรรงบประมาณในภาพรวม โรงเรียนมีระดับความพร้อมมาก คือ โรงเรียนสามารถตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรได้ และสามารถจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ส่วนในด้านการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมโรงเรียนมีระดับความพร้อมมาก คือ สามารถตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงินทั้งเงินงบประมาณและ

เงินนอกงบประมาณได้ และสามารถจัดทำรายงานข้อสรุปผลการตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณได้

ศุภวัฒน์ วลัยเลิศ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ ปัญหาอันดับแรกได้แก่ การบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณมาเพื่อเบิกจ่ายล่าช้าทำให้การบริหารโรงเรียนไม่ได้ผล รองลงมาคือ กฎ ระเบียบรวมทั้งกฎหมายไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารไม่บรรลุวัตถุประสงค์

ไพโรจน์ สังข์ขาว (2547) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า

การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ โรงเรียนจัดทำบัญชี ทะเบียนและรายงานการเงิน ตามอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีการเบิกจ่ายงบประมาณประเภทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงบประมาณประจำปี มีการปฏิบัติระดับมากเช่นกัน ส่วนโรงเรียนจัดทำแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการระดมทรัพยากรและกำหนดแหล่งสนับสนุน เป้าหมาย เวลา ดำเนินงานและผู้รับผิดชอบ มีการปฏิบัติระดับมาก

สำหรับปัญหาการบริหารงบประมาณ มีปัญหาระดับน้อยทุกรายการคือ โรงเรียนจัดทำแผนงานงบประมาณ โดยกำหนดเป้าหมายและดัชนีวัดผลผลิตและผลลัพธ์ โดยสอดคล้องกับแผนการพัฒนาคณาภพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา โรงเรียนจัดทำแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการระดมทรัพยากรและกำหนดแหล่งสนับสนุน เวลาดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ ประการสุดท้ายโรงเรียนจัดทำบัญชี ทะเบียนและรายงานการเงินตามอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

อานนท์ เรืองวุฒิ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการบริหารงบประมาณในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน ยกเว้นด้านการบริหารการเงินค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุน ด้านการบริหารบัญชี แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายคู่ในแต่ละด้านพบว่า ในด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งด้านการบริหารบัญชี สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ เป็นคู่ที่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุน สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เป็นคู่ที่มีความแตกต่างกัน

3. การหาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามีสาเหตุของปัญหาจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหาคือสภาพแวดล้อมภายในให้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมในการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน วางแผนการบริหาร กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคล จัดระบบการบริหารการเงินและบริหารบัญชี การบริหารพัสดุ รวมทั้งการติดตามผล รายงานผลการดำเนินงาน และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารงบประมาณเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณภายในสถานศึกษา สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการให้การอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มเติมความรู้อย่างมีศักยภาพให้กับบุคลากรของสถานศึกษา รวมถึงการโอนเงินงบประมาณให้กับสถานศึกษาทันตามกำหนดเวลาในการดำเนินงานตามแผนงาน และโครงการของสถานศึกษา

ดวงเพชร นาคเกษม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเงินงบประมาณ หอมวดเงินอุดหนุนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการการเงินงบประมาณ หอมวดเงินอุดหนุนของสถานศึกษา มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ในภาพรวม ด้านการรับเงิน ด้านการจ่ายเงิน และด้านการจัดทำบัญชี สำหรับในด้านการใช้จ่ายเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการรายงาน มีการปฏิบัติระดับมาก

2. แนวทางการบริหารจัดการ เงินงบประมาณหอมวดเงินอุดหนุน พบว่า การโอนเงินงบประมาณ หอมวดเงินอุดหนุนให้แก่สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างรวดเร็ว และควรอยู่ในช่วงต้นปีงบประมาณ เพื่อสถานศึกษาจะได้กำหนดแผนการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และควร

มีการอบรมเจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สำหรับการให้บริการของธนาคาร ที่ดำเนินการโอนเงินงบประมาณ หมวดเงินอุดหนุนนั้น ควรเป็นธนาคารที่อยู่ใกล้กับสถานศึกษา ให้มากที่สุด เพื่อความสะดวกในการรับและการจ่ายเงินของสถานศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ในด้านการได้รับการจัดสรรงบประมาณ สถานศึกษาสามารถตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรได้ สามารถจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และมีการจัดทำแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา สำหรับปัญหาที่พบในเรื่องงบประมาณคือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอกับความต้องการไม่ได้ตามที่เสนอขอ ทำให้ไม่สามารถบริหารงบประมาณให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ สำหรับด้านการใช้จ่ายเงินงบประมาณสถานศึกษาสามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรได้ถูกต้องตามระเบียบ และแนวปฏิบัติส่วนในการรายงานผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำสรุปผลการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณได้ในด้านความช่วยเหลือนักเรียนยากจนที่นักเรียนต้องการพบว่า นักเรียนยากจนทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และภูมิภาค มีความต้องการคล้ายคลึงกันในเรื่องความต้องการปัจจัยพื้นฐาน อาจมีความแตกต่างกันที่ค่าใช้จ่ายของความช่วยเหลือแต่ละประเภท ซึ่งความช่วยเหลือที่ต้องการจัดลำดับได้ดังนี้ คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องเขียน-แบบเรียน รองลงมา คืออาหารกลางวัน ค่าเสื้อผ้าและเครื่องกายนักเรียน และค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ สำหรับปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียนยากจนและแนวทางแก้ไขที่สำคัญได้แก่ ข้อมูลสภาพความยากจนของนักเรียนไม่สมบูรณ์ งบประมาณในการให้ความช่วยเหลือมีจำนวนจำกัด ตลอดจนสภาพครอบครัวและสภาพแวดล้อมมีปัญหารุนแรงเกินกว่าที่โรงเรียนจะช่วยเหลือได้ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ โดยเฉพาะเกี่ยวกับนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง และสมบูรณ์ รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนยากจน ในขณะเดียวกัน สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนเพิ่มเติมจากงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ สถานศึกษาควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนยากจน และประสานกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนช่วยแก้ปัญหาสภาพครอบครัวสภาพแวดล้อมและการหารายได้เพื่อช่วยเหลือตนเองของนักเรียนยากจน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีงบประมาณ 2548 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ดังนี้

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

3.1.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา (เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6)

3.1.1.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3)

3.1.1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม (เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6)

3.1.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ

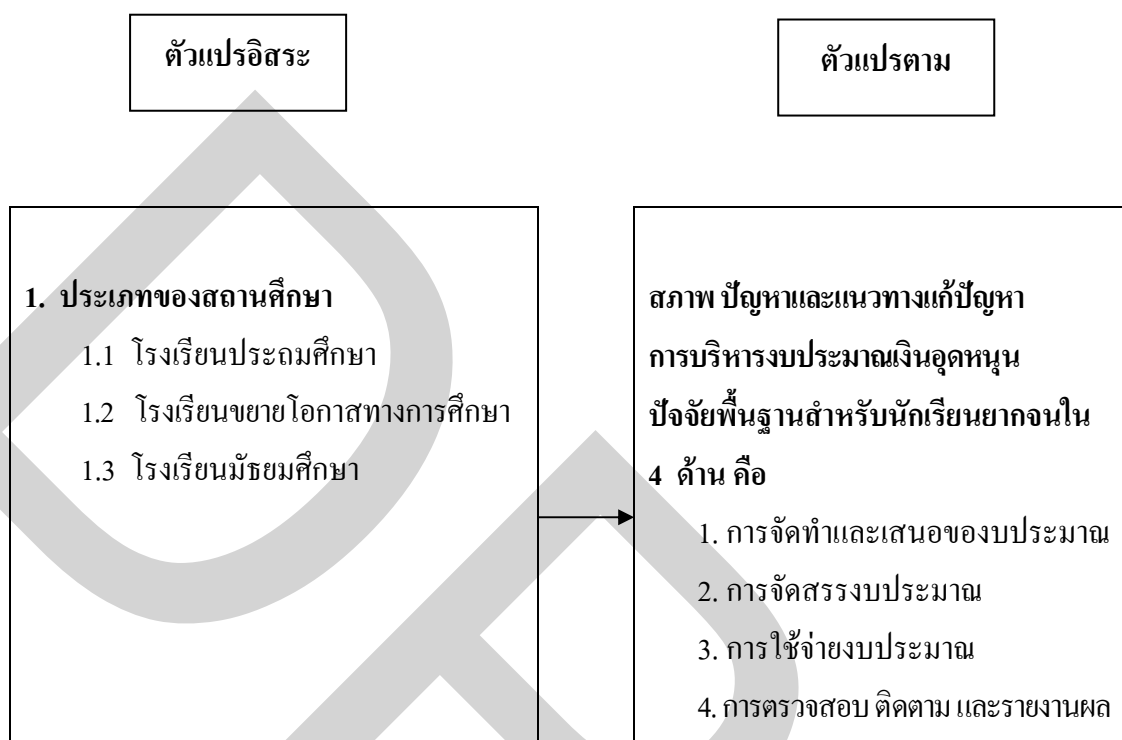
3.1.2.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

3.1.2.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ

3.1.2.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

3.1.2.4 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่

3.2.1 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีงบประมาณ 2548 จำนวน 77 แห่ง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูล จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ประเภท คือ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

3.2.2 ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามประเภทของสถานศึกษาทั้ง 3 ประเภท โรงเรียนละ 3 คน ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 และเจ้าหน้าที่ในหน่วยตรวจสอบภายใน รวม 12 คน (ผู้เชี่ยวชาญ คือผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษกล่าวคือ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องระเบียบ วิธีและแนวปฏิบัติในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนขอสถานศึกษาเป็นอย่างดี)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1. ศึกษาเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ด้าน เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

3.3.3 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา การดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตอนที่ 5 แนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

โดยการประชุมสัมมนาอย่างมีจุดสนใจร่วม (Focus group Interview) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน ซึ่งจัดขึ้น ณ ห้องประชุมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2550 เวลา 09.00 – 12.00 น. โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม มาให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหา

3.4 การสร้างเครื่องมือ

3.4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในและหัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 (รายชื่อในภาคผนวก) โดยการจัดทำแบบสัมภาษณ์ตามภารกิจหลักในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ใน 4 ด้าน และนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 ประเภทเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของขอบเขตการวิจัย จากนั้นจึงนำมากำหนดเป็นโครงสร้างของข้อคำถาม และกำหนดรูปแบบของข้อคำถาม

3.4.2 ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ใน 4 ด้าน คือ

- 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การใช้จ่ายงบประมาณ
- 4) การตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล

3.4.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำเบื้องต้น เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) ดร. คิเรก สุขสุนัย อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 2) นายชวน เฉลิมโฉม รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2
- 3) นายฉัพพล นิลนพคุณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
- 4) นายไพจิตร คิสเสถียร หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

5) นางสาวกาญจนา วิริยะเจริญธรรม ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

เพื่อพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของสำนวนที่ใช้ ทั้งในส่วนของคำชี้แจง และข้อคำถาม

3.4.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

3.4.6 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร ประกอบด้วยตัวแทนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอสสามโคก เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) เท่ากับ 0.82

3.4.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มประชากรที่จะศึกษา

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้โดย

3.5.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

3.5.2 ขอนหนังสือจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด จำนวนทั้งสิ้น 77 แห่ง

3.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืน เนื่องจากผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ที่กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 จึงขอให้สถานศึกษาส่งคืนแบบสอบถามที่กลุ่มนโยบายและแผนโดยตรง ตามวัน เวลาที่กำหนด (1 เดือน) ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้ง 77 แห่ง คือเป็นร้อยละ 100

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.6.1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ด้วยใช้โปรแกรม SPSS for window โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยายเป็นความเรียง

3.6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยายเป็นความเรียง

3.6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการรวบรวมข้อมูลจากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามและจากการประชุมสัมมนาอย่างมีจุดสนใจร่วม (Focus group interview) ของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยายเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาณี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาณี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนาและแสดงเป็นคำร้อยละในรูปของตารางประกอบความเรียง แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาณี เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาณี เขต 2 เปรียบเทียบประเภทของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาณี เขต 2

ตอนที่ 5 แนวทางการแก้ปัญหการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาณี เขต 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	63	81.8
หญิง	14	18.2
2. อายุ		
31 – 40 ปี	3	3.9
41 – 50 ปี	44	57.1
มากกว่า 50 ปี	30	39.0
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	25	32.5
ปริญญาโท	52	67.5
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	72	93.5
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3	3.9
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน	2	2.6
5. ประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา		
5 ปีหรือน้อยกว่า	17	22.1
6 – 10 ปี	17	22.1
11 – 15 ปี	13	16.8
15 ปีขึ้นไป	30	39.0
6. ประเภทของสถานศึกษา		
ประถมศึกษา	50	64.9
ขยายโอกาสทางการศึกษา	19	24.8
มัธยมศึกษา(สามัญศึกษาเดิม)	8	10.3

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 จำแนกได้เป็นเพศชาย 63 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 และเพศหญิง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาได้แก่อายุ 50 ปีขึ้นไปจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 และ 31 - 40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 93.5 เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุเวลา 15 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาได้แก่ 5 ปีหรือน้อยกว่าและ 6 - 10 ปี มีจำนวนเท่ากัน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 และ 11 - 15 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 เป็นสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 50 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64.9 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.8 และเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา (สามัญศึกษาเดิม) จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 ใน 4 ด้านคือ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.1 – 2.10

ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

ตารางที่ 4.2 การวางแผนในการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของ สถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. การวางแผนในการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนในสถานศึกษา				
1.1 ศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียน	71	46 (59.8) (92.0)	18 (23.4) (94.7)	7 (9.1) (87.5)
1.2 รวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนทั้งหมดมอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน	63	40 (52.0) (80.0)	18 (23.4) (94.7)	5 (6.4) (62.5)
1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน	53	35 (45.5) (70.0)	13 (16.8) (68.4)	5 (6.4) (62.5)
1.4 ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและหลักเกณฑ์การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	46	30 (39.0) (60.0)	13 (16.8) (68.4)	3 (3.9) (37.5)
1.5 แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจน				
1.5.1 มีการแต่งตั้ง	74	48 (62.3) (96.0)	18 (23.4) (94.7)	8 (10.4) (100.0)
1.5.2 ไม่มีการแต่งตั้ง	3	2 (2.6) (4.0)	1 (1.3) (5.3)	- -

จากตารางที่ 4.2 การวางแผนในการจัดทำและเสนอของบประมาณฯ พบว่าสถานศึกษาทั้ง 3 ประเภท มีการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียน ตามลำดับดังนี้ โรงเรียนประเภทประถมศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 92.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 รองลงมาคือการรวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนมอบให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ สภาพของครอบครัว, อาชีพของบิดา-มารดา, รายได้ของครอบครัว, จำนวนพี่น้อง, ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน, พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาโรงเรียน สถานศึกษาประเภทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะดำเนินการในเรื่องนี้มากกว่าสถานศึกษาประเภทอื่น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 40 คน ร้อยละ 80.0 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ร้อยละ 62.5 ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน โรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ตามลำดับ ด้านการศึกษาวิเคราะห์นโยบายและหลักเกณฑ์การบริหารงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะมีมากกว่าสถานศึกษาประเภทอื่น จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการดำเนินการ 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.7 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการดำเนินการ 48 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96.0 และโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการดำเนินงาน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ตามลำดับ สำหรับสถานศึกษาที่ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.3

ตารางที่ 4.3 วิธีการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
2. วิธีการสำรวจข้อมูลนักเรียน ยากจน เพื่อขอรับการสนับสนุน งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน				
2.1 ให้ครูประจำชั้นสำรวจ นักเรียนยากจนของตนเอง โดยการสอบถามข้อมูลส่วนตัว จากนักเรียนเป็นรายบุคคล	72	47 (61.0) (94.0)	19 (24.7) (100.0)	6 (7.8) (75.0)
2.2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง	47	31 (40.2) (62.0)	14 (18.2) (73.7)	2 (2.6) (25.0)
2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือครู แนะแนว หรือครูประจำชั้น ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน	45	33 (42.8) (66.0)	6 (7.8) (31.6)	6 (7.8) (75.0)

จากตารางที่ 4.3 วิธีการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจนเพื่อขอรับการสนับสนุน
งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า สถานศึกษาใช้วิธีการสำรวจ
ข้อมูลนักเรียนยากจน โดยให้ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเองโดยการสอบถามข้อมูล
ส่วนตัวจากนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 47 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ
94.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 และ โรงเรียน
มัธยมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ผู้ปกครอง พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการ จำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.0
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดำเนินการจำนวน 14 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.7 และ

โรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และโดยวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน มีดังนี้ โรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการจำนวน 33 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.6 และโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 สภาพความต้องการปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนยากจน เรียงลำดับตามความต้องการ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
3. ความต้องการปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนยากจนเรียงลำดับความสำคัญ				
3.1 เครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน	27	1(20) (26.0)	2 (6) (7.8)	3(1) (1.3)
3.2 อาหารกลางวัน	21	2(15) (19.5)	3(2) (2.6)	1(4) (5.2)
3.3 หนังสือและอุปกรณ์การเรียน	20	3(10) (12.9)	1(10) (12.9)	4(0) (0.0)
3.4 ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ	9	4 (5) (6.5)	4(1) (1.3)	2 (3) (3.9)

- หมายเหตุ**
- 1 คือความต้องการมากที่สุด
 - 2 คือความต้องการระดับมาก
 - 3 คือความต้องการระดับปานกลาง
 - 4 คือความต้องการระดับน้อยสุด

จากตารางที่ 4.4 สภาพความต้องการปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนยากจน พบว่า **โรงเรียนประถมศึกษา** มีความต้องการดังนี้ เครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน จำนวน 20 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.0 มีความต้องการอาหารกลางวัน จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.5 หนังสือและอุปกรณ์การเรียน จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และ ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ **โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** มีความต้องการดังนี้ หนังสือและอุปกรณ์การเรียน จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.9 เครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.8 อาหารกลางวัน จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.6 และค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ ส่วน**โรงเรียนมัธยมศึกษา** พบว่ามีความต้องการปัจจัยพื้นฐาน ดังนี้ อาหารกลางวัน จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.9 เครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ ส่วนหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนไม่มีโรงเรียนใดมีความต้องการ

ด้านการจัดสรรงบประมาณ

ตารางที่ 4.5 การได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และวิธีการช่วยเหลือ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
4. การได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา				
4.1 น้อยมากไม่เพียงพอ	66	45 (58.5) (90.0)	15 (19.4) (78.9)	6 (7.8) (75.0)
4.2 เพียงพอเหมาะสม	11	5 (6.4) (10.0)	4 (5.2) (21.1)	2 (2.6) (25.0)
4.3 มากเกินความต้องการ	-	-	-	-
5. วิธีที่จะช่วยเหลือนักเรียนยากจน หากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนยากจน				
5.1 รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา	52	34 (44.1) (68.0)	14 (18.2) (73.7)	4 (5.2) (50.0)
5.2 จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป	40	19 (24.7) (38.0)	15 (19.4) (78.9)	6 (7.8) (75.0)
5.3 ใช้เงินนอกงบประมาณจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน	7	-	6 (7.8) (31.6)	1 (1.3) (12.5)
5.4 อื่นๆ				
5.4.1 ใช้เงินรายหัวจัดซื้อเพิ่มเติมให้นักเรียนยากจน	5	1 (1.3) (2.0)	3 (3.9) (15.8)	1 (1.3) (12.5)

จากตารางที่ 4.5 การได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษา ทุกประเภทจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยมากไม่เพียงพอ ดังนี้ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 45 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.9 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0

สำหรับวิธีที่สถานศึกษาจะช่วยเหลือนักเรียนยากจนเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่เพียงพอ มีดังนี้ โดยการรับบริจาคจากมีจิตศรัทธา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้ จำนวน 14 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.7 และโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.0 โดยการจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.9 และโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 โดยการใช้เงินนอกงบประมาณจัดซื้อเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนขยายโอกาส ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.6 โรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ได้ดำเนินการด้วยวิธีการนี้ และโดยการใช้เงินรายหัวจัดซื้อเพิ่มเติมให้นักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.8 โรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการนี้ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การใช้จ่ายงบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา		
	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
6. ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษา มีการใช้จ่ายหรือจัดหาปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจนดังนี้			
6.1 อาหารกลางวัน	20.7	25.8	39.0
6.2 เครื่องแบบและเครื่องแต่งกาย	39.9	23.0	10.4
6.3 หนังสือและอุปกรณ์การเรียน	28.5	30.5	18.1
6.4 ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ	10.3	20.7	32.5
6.5 เหลืองงบประมาณ	0.6	-	-
รวม	100.0	100.0	100.0

จากตารางที่ 4.6 สภาพการใช้จ่ายเงินงบประมาณในปีงบประมาณ 2548 พบว่า การใช้จ่ายค่าอาหารกลางวัน สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีการใช้จ่ายมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.8 และ โรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.7

การใช้จ่ายในเรื่องค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน พบว่า สถานศึกษาที่เป็น โรงเรียนประถมศึกษาจะมีการใช้จ่ายมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 39.9 รองลงมาได้แก่ โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.0 และในโรงเรียนมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.4

การใช้จ่ายในเรื่องหนังสือและอุปกรณ์การเรียน พบว่า สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา จะมีการใช้จ่ายมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาได้แก่โรงเรียน ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.5 และในโรงเรียนมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.1

การใช้จ่ายในเรื่องค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ พบว่า สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีการใช้จ่ายมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.7 และในโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.3

สำหรับงบประมาณที่ใช้ใช้จ่ายแล้วยังเหลืออยู่ จะเป็นของโรงเรียนประถมศึกษาเพียงประเภทเดียว คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตารางที่ 4.7 การใช้จ่ายงบประมาณ เกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ จำแนกตาม ประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
7. ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษา ใช้วิธีการเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทางไปกลับอย่างไร				
7.1 ไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้	43	34 (44.1) (68.0)	8 (10.4) (42.1)	1 (1.3) (12.5)
7.2 จ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง	31	13 (16.9) (26.0)	11 (14.3) (57.9)	7 (9.1) (87.5)
7.3 สถานศึกษาเหมารถบริการรับ-ส่งให้แก่ นักเรียน	3	3 (3.9) (6.0)	- -	- -

จากตารางที่ 4.7 การเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ ในปีงบประมาณ 2548 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.0 การจ่ายค่าพาหนะเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง จำนวน 13 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.0 และสถานศึกษาเหมารถบริการรับ-ส่งให้แก่ นักเรียน จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีการการจ่ายค่าพาหนะเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.9 และไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ส่วนสถานศึกษาเหมารถบริการรับ-ส่งให้แก่ นักเรียน ไม่มีการดำเนินการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีการการจ่ายค่าพาหนะเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนสถานศึกษาเหมารถบริการรับ-ส่งให้แก่ นักเรียน ไม่มีการดำเนินการ

ตารางที่ 4.8 วิธีการใช้จ่ายหรือจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
8. ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษา มีวิธีการใช้จ่ายหรือจัดหาอาหาร กลางวันให้แก่ นักเรียนยากจน โดย				
8.1 สถานศึกษาเป็นผู้ประกอบ อาหารให้นักเรียนรับประทาน	39	26 (33.8) (52.0)	13 (16.9) (68.4)	- -
8.2 ไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้	23	18 (23.4) (36.0)	4 (5.2) (21.1)	1 (1.3) (12.5)
8.3 จ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไป ซื้ออาหารกลางวันรับประทานเอง	14	5 (6.5) (10.0)	2 (2.6) (10.5)	7 (9.1) (87.5)
8.4 อื่น ๆ				
8.4.1 จ่ายเป็นคูปองซื้ออาหาร ที่ร้านค้า	1	1 (1.3) (0.2)	- -	- -

จากตารางที่ 4.8 วิธีการใช้จ่ายหรือจัดหาอาหารกลางวันในปีงบประมาณ 2548 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีวิธีการใช้จ่ายหรือจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียนยากจน ดังนี้ สถานศึกษาเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง จำนวน 26 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ จำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.0 มีการจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานเอง จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และจ่ายเป็นคูปองเพื่อให้นักเรียนไปแลกอาหารที่ร้านค้า จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ตามลำดับ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า สถานศึกษาเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง จำนวน 13 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.4 ไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.1 มีการจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานเอง จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ และในส่วนของ การจ่ายเป็นคูปองซื้ออาหารที่ร้าน

โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า จ่ายเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวัน
รับประทานเอง จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ จำนวน
1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ และในส่วนของสถานศึกษาเป็นผู้ประกอบอาหารให้
นักเรียนรับประทาน และจ่ายเป็นคูปองซื้ออาหารที่ร้าน โรงเรียนไม่มีดำเนินการ

ตารางที่ 4.9 การใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้เป็นไปตามแผน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
9. ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษา มีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน				
9.1 ใช้จ่ายหมด	74	49 (63.7) (98.0)	17 (22.0) (89.5)	8 (10.4) (100.0)
9.2 ใช้แล้วยังมีงบประมาณเหลือ	3	1 (1.3) (1.2)	2 (2.6) (10.5)	- -
10. ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษา มีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจนได้ตามแผนหรือไม่				
10.1 ใช้จ่ายได้ตามแผน	75	48 (62.3) (96.0)	19 (24.7) (100.0)	8 (10.4) (100.0)
10.2 ใช้จ่ายไม่ได้ตามแผน เพราะงบประมาณโอนซ้ำทำให้ใช้จ่ายไม่ทัน	2	2 (2.6) (4.0)	- -	- -

จากตารางที่ 4.9 การใช้จ่ายงบประมาณเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน ในปีงบประมาณ 2548 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ ใช้จ่ายงบประมาณหมด จำนวน 49 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 98.0 มีเพียงแห่งเดียวที่ใช้จ่ายแล้วยังมีงบประมาณเหลืออยู่ คิดเป็นร้อยละ 1.2 ในส่วนของการใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผนหรือไม่ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาใช้จ่ายได้ตามแผน จำนวน 48 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96.0 และใช้จ่ายไม่ได้ตามแผนเพราะงบประมาณโอนซ้ำทำให้ใช้จ่ายไม่ทัน จำนวน

2 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 4.0 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ ใช้จ่ายงบประมาณหมด จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 และใช้แล้วยังไม่มีงบประมาณเหลืออยู่ 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ในส่วนของมีการใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผนหรือไม่ พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใช้จ่ายได้ตามแผน จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 และใช้จ่ายไม่ได้ตามแผน ไม่มี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนใช้จ่ายงบประมาณหมด ทั้ง 8 ทั้ง 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ในส่วนของการใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผนหรือไม่ พบว่า โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียน มีการใช้จ่ายงบประมาณหมดและใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผน คิดเป็นร้อยละ 100.0

ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล

ตารางที่ 4.10 การจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่าย และการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ
เงินอุดหนุนจายพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
11. สถานศึกษามีการจัดทำแผนการ ติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณเงินอุดหนุนจายพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจนหรือไม่				
11.1 มี	72	46 (59.7) (92.0)	18 (23.4) (94.7)	8 (10.4) (100.0)
11.2 ไม่มี	5	4 (5.2) (8.0)	1 (1.3) (5.3)	- -
12. ผู้ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ เงินอุดหนุนจายพื้นฐานสำหรับ นักเรียนยากจน				
12.1 เจ้าหน้าที่การเงิน	31	18 (23.4) (36.0)	9 (11.7) (47.4)	4 (5.2) (50.0)
12.2 คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง	20	17 (22.1) (34.0)	3 (3.9) (15.8)	- -
12.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา	19	15 (19.5) (30.0)	4 (5.2) (21.1)	- -
12.4 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายธุรการ	4	-	2 (2.6) (10.5)	2 (2.6) (25.0)
12.5 อื่น ๆ				
11.5.1 ครูแนะแนว	3	-	1 (1.3) (5.3)	2 (2.6) (25.0)

จากตารางที่ 4.10 การจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบ และการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า **โรงเรียนประถมศึกษา** ดำเนินการ ดังนี้ มีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ จำนวน 46 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.0 และไม่มี การจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ ในส่วนของผู้ ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณฯ นั้น โรงเรียนดำเนินการ ดังนี้ ให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการจำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.0 ให้คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ดำเนินการ จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 34.0 ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.0 **ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** พบว่า โรงเรียนดำเนินการ ดังนี้ มีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ จำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และไม่มีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ ในส่วนของผู้ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณฯ นั้น โรงเรียนดำเนินการ ดังนี้ ให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการจำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.4 ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ให้คณะกรรมการที่ ได้รับแต่งตั้ง ดำเนินการ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ให้รองผู้อำนวยการโรงเรียน ดำเนินการ จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และให้ครูแนะแนวดำเนินการ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ และ**ในโรงเรียนมัธยมศึกษา** พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการ ดังนี้ มีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบ ทั้งหมด 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ในส่วนของผู้ ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณฯ พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการ ดังนี้ ให้เจ้าหน้าที่การเงิน ดำเนินการ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนดำเนินการ จำนวน 2 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 25.0 และให้ครูแนะแนวดำเนินการ จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 4.11 การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สภาพ	สถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
13. สถานศึกษามีการเร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณหรือไม่				
13.1 มี	74	49 (63.6) (98.0)	18 (23.4) (94.7)	7 (9.1) (87.5)
13.2 ไม่มี	3	1 (1.3) (2.0)	1 (1.3) (5.3)	1 (1.3) (12.5)
14. ผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียน ยากจน				
14.1 มีคณะกรรมการตรวจสอบ	43	28 (36.3) (56.0)	15 (19.5) (78.9)	- -
14.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบ	23	19 (24.7) (38.0)	4 (5.2) (21.1)	- -
14.3 ให้เจ้าหน้าที่การเงินตรวจสอบ	11	3 (3.9) (6.0)	-	8 (10.4) (100.0)

จากตารางที่ 4.1 การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 49 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 98.0 และไม่มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ ในส่วนของผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการดังนี้ โดยคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 28 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.0 โดยผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ตรวจสอบ จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.0 และโดยเจ้าหน้าที่การเงินตรวจสอบ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.7 และไม่มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ ในส่วนของผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการดังนี้ โดยคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.9 โดยนวยการโรงเรียนเป็นผู้ตรวจสอบ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และโรงเรียนไม่ได้ให้เจ้าหน้าที่การเงินตรวจสอบ ตามลำดับ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และไม่มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ ในส่วนของผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการเพียงอย่างเดียวโดยเจ้าหน้าที่การเงินตรวจสอบ ทั้ง 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามประเภทของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล เรียงลำดับจากปัญหามากสุดไปหาน้อยสุด ดังแสดงรายละเอียด ในตารางที่ 4.12 – 4.15

ตารางที่ 4.12 ปัญหาในด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. ครูผู้สอนในสถานศึกษามีน้อยและ ทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลา ออกไปเก็บข้อมูล	53	37 (48.0) (74.0)	15 (19.5) (78.9)	1 (1.3) (12.5)
2. ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียน ยากจน	44	26 (33.7) (52.0)	11 (14.3) (57.9)	7 (9.1) (87.5)
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เวลา ในการจัดทำคำขอของบประมาณน้อย	43	24 (31.1) (48.0)	11 (14.3) (57.9)	8 (10.4) (100.0)
4. การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน ไม่เป็นปัจจุบัน	33	24 (31.1) (48.0)	8 (10.4) (42.1)	-- -
5. บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ ความสำคัญ	21	16 (20.8) (32.0)	4 (5.2) (21.1)	1 (1.3) (12.5)
6. สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ การจัดทำและการเสนอของบประมาณ	16	14 (18.2) (28.0)	2 (2.6) (10.5)	- -

จากตารางที่ 4.12 ปัญหาในด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ พบว่า **โรงเรียนประถมศึกษา** มีปัญหาดังนี้ ครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน จำนวน 26 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ระยะเวลาในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณให้เวลาน้อย จำนวน 24 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.0 การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน จำนวน 24 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.0 บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน จำนวน 16 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของงบประมาณ จำนวน 14 คิดเป็นร้อยละ 28.0 ตามลำดับ **ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** พบว่า มีปัญหา ดังนี้ ครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.9 ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.9 ระยะเวลาในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณให้เวลาน้อย จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.9 การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน จำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของงบประมาณ จำนวน 2 คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ **ในโรงเรียนมัธยมศึกษา** พบว่า มีปัญหาดังนี้ ระยะเวลาในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณให้เวลาน้อย จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ ในส่วนของการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบันและสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของงบประมาณ โรงเรียนไม่มีปัญหา

ตารางที่ 4.13 ปัญหาในด้านการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด	77	50 (64.9) (100.0)	19 (24.7) (100.0)	8 (10.4) (100.0)
2. สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ	69	45 (58.4) (90.0)	17 (22.1) (89.5)	7 (9.1) (87.5)
3. จำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก	62	41(53.2) (82.0)	15 (19.5) (78.9)	6 (7.8) (75.0)
4. เกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ	19	10 (13.0) (20.0)	6 (7.8) (31.6)	3 (3.9) (37.5)

จากตารางที่ 4.13 ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหา ดังนี้ สถานศึกษาทั้งหมดมีปัญหาในเรื่อง สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด จำนวน 50 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 สถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ จำนวน 45 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.0 จำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก จำนวน 41 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 82.0 และเกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีปัญหา ดังนี้ สถานศึกษาทั้งหมดมีปัญหาในเรื่อง สถานศึกษาได้รับ

การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 สถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 จำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 78.9 และเกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 31.6 ตามลำดับ และในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีปัญหา ดังนี้ สถานศึกษาทั้งหมดมีปัญหาในเรื่อง สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนด จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 สถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 จำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 และเกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ปัญหาในด้านการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน
จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็น บางรายการ	68	43 (55.8) (86.0)	17 (22.1) (89.5)	8 (10.4) (100.0)
2. การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่าย ให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับ จัดสรร โดยไม่ได้คำนึงถึง ความเหมาะสมเพียงพอ	48	31 (40.2) (62.0)	12 (15.6) (63.2)	5 (6.5) (62.5)
3. สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ การใช้จ่าย	7	7 (9.1) (14.0)	-	-
4. สถานศึกษาไม่ทราบว่าจะต้อง ใช้จ่ายใน 4 รายการ	4	3 (3.9) (6.0)	1 (1.3) (5.3)	-

จากตารางที่ 4.14 ปัญหาในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่า โรงเรียน
ประถมศึกษา มีปัญหาในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนี้ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้
จำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ จำนวน 43 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.0 การใช้จ่าย
งบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม
เพียงพอ จำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.0 สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่าย
จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และสถานศึกษาไม่ทราบว่าต้องใช้จ่ายใน 4 รายการ
จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า
มีปัญหาในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนี้ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้จำเป็นต้องใช้

จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 การใช้จ่ายงบประมาณจะ
ใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ จำนวน
12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.2 และสถานศึกษาไม่ทราบว่าจะต้องใช้จ่ายใน 4 รายการ จำนวน
1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ ส่วนด้านสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่าย
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีปัญหา และในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีปัญหาด้านการใช้
จ่ายงบประมาณ ดังนี้ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้จำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็น
บางรายการ จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบ
ตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ จำนวน 5 โรงเรียน
คิดเป็นร้อยละ 62.5 ตามลำดับ ส่วนปัญหาด้านสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายและ
ด้านสถานศึกษาไม่ทราบว่าจะต้องใช้จ่ายใน 4 รายการ โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีปัญหา

ตารางที่ 4.15 ปัญหาในด้านการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. สถานศึกษา ไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็น แนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล	69	45 (58.4) (90.0)	17 (22.1) (89.5)	7 (9.1) (87.5)
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้ รายงานผลการดำเนินงาน	48	31 (40.2) (62.0)	12 (15.6) (63.2)	5 (6.5) (62.5)
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน	28	18 (23.4) (36.0)	7 (9.1) (36.8)	3 (3.9) (37.5)
4. อื่น ๆ				
4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ความรู้เฉพาะเรื่องงานการเงิน และงานพัสดุ	19	10 (13.0) (20.0)	6 (7.8) (31.6)	3 (3.9) (33.3)

จากตารางที่ 4.15 ด้านการติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาในด้านการติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ สถานศึกษาเกือบทั้งหมดไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล จำนวน 45 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้รายงานผลการดำเนินงาน จำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน จำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.0 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้เฉพาะเรื่องงานการเงินและงานพัสดุ จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ ในโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา พบว่า มีปัญหาในด้านการติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ สถานศึกษาเกือบทั้งหมดไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้รายงานผลการดำเนินงาน จำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.8 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้เฉพาะเรื่องงานการเงินและงานพัสดุ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ตามลำดับ

และในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีปัญหาในด้านการติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ สถานศึกษาเกือบทั้งหมดไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้รายงานผลการดำเนินงานจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้เฉพาะเรื่องงานการเงินและงานพัสดุ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล ดังแสดงรายละเอียด ในตารางที่ 4.16 – 4.19

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นในเรื่องนโยบายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. นโยบายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน				
1.1 เหมาะสม ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานตามความจำเป็น เช่น เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกายนักเรียน , ค่าเครื่องเขียนและแบบเรียน ค่าอาหารกลางวัน-และค่าพาหนะไป-กลับ	56	34 (44.1) (68.0)	15 (19.5) (78.9)	7 (9.1) (87.5)
1.2. เหมาะสม เพราะปัจจัยพื้นฐานส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น	42	23 (29.9) (46.0)	12 (15.6) (63.2)	7 (9.1) (87.5)
1.3 ไม่เหมาะสม เพราะ ยังไม่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐาน	17	13 (16.9) (26.0)	3 (3.9) (15.8)	1(1.3) (12.5)

จากตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องนโยบายเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า **โรงเรียนประถมศึกษา** มีความคิดเห็นในเรื่องนโยบายเงิน
อุดหนุนฯ ดังนี้ มีความเหมาะสม ครอบคลุมปัจจัยต่างๆ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.0
มีความเหมาะสม เพราะ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น จำนวน
23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.0 และมีความคิดเห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะยังไม่ครอบคลุม
ปัจจัยพื้นฐาน จำนวน 13 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.0 ตามลำดับ **ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา**
พบว่า มีความคิดเห็นในเรื่องนโยบายเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ มีความเหมาะสม ครอบคลุมปัจจัยต่างๆ
จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.9 มีความเหมาะสม เพราะ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานส่งผล
ให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น จำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.2 และมีความคิดเห็นว่า
ไม่เหมาะสมเพราะยังไม่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ตามลำดับ
และในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นในเรื่องนโยบายเงินอุดหนุนฯ ดังนี้ มีความเหมาะสม
ครอบคลุมปัจจัยต่างๆ จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 มีความเหมาะสม เพราะ
เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 87.5 และมีความคิดเห็นว่า ไม่เหมาะสม เพราะยังไม่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐาน จำนวน
1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นเรื่องการใช้รายได้ของผู้ปกครองเป็นตัวกำหนดความยากจน และข้อมูล
ที่ควรใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
2. การใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปีเป็นตัวกำหนดความยากจน				
2.1 ไม่เห็นด้วย	49	31 (40.2) (62.0)	10 (13.0) (52.6)	8 (10.4) (100.0)
2.2 เห็นด้วย	28	19 (24.7) (38.0)	9 (11.7) (47.4)	- -
3. ข้อมูลที่ควรใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน				
3.1 สภาพของครอบครัว เช่น บิดามารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน	74	48 (62.3) (96.0)	19 (24.7) (100.0)	7 (9.1) (87.5)
3.2 รายได้ของครอบครัว	73	47 (61.0) (94.0)	19 (24.7) (100.0)	7 (9.1) (87.5)
3.3 จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ	69	45 (58.4) (90.0)	17 (22.1) (89.5)	7 (9.1) (87.5)
3.4 หนี้สิน	51	32 (41.5) (64.0)	16 (20.8) (48.2)	3 (3.9) (37.5)
3.5 การเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว	39	22 (28.5) (44.0)	12 (15.6) (63.2)	5 (6.5) (62.5)

จากตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจน พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นในการกำหนดให้ใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจน ดังนี้ มีความคิดเห็นที่เห็นด้วย จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.0 และมีความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.0 ในส่วนของข้อมูลที่ใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน พบว่า ข้อมูลควรประกอบด้วยสภาพครอบครัว เช่น บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน จำนวน 48 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96.0 ข้อมูลในเรื่องรายได้ของครอบครัวจำนวน 47 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.0 ข้อมูลในเรื่องพี่น้องที่เรียนหนังสือ จำนวน 45 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.0 ข้อมูลในเรื่องหนี้สิน จำนวน 32 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 64.0 และข้อมูลการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว จำนวน 22 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.0 ตามลำดับ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นในการกำหนดให้ใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจน ดังนี้ มีความคิดเห็นที่เห็นด้วย จำนวน 10โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.6 และมีความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย 9โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.4 ในส่วนของข้อมูลที่ใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน พบว่า ข้อมูลควรประกอบด้วยสภาพครอบครัว เช่น บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อมูลในเรื่องรายได้ของครอบครัวจำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อมูลในเรื่องพี่น้องที่เรียนหนังสือ จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 ข้อมูลการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว จำนวน 12โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.2 และข้อมูลในเรื่องหนี้สิน จำนวน 16 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 48.2 ตามลำดับ และในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นในการกำหนดให้ใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจน ดังนี้ มีความคิดเห็นที่เห็นด้วย ทั้งสิ้น 8โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ในส่วนของข้อมูลที่ใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน พบว่า ข้อมูลควรประกอบด้วยสภาพครอบครัว เช่น บิดา - มารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ข้อมูลในเรื่องรายได้ของครอบครัวจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ข้อมูลในเรื่องพี่น้องที่เรียนจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ข้อมูลการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.5 และข้อมูลในเรื่องหนี้สิน จำนวน 3 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 37.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นเรื่องขั้นตอนในการจัดทำและเสนอของงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเต็ม) N=8
4. ขั้นตอนในการจัดทำและเสนอของ งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัย พื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน				
4.1 ใช้เวลาในการสำรวจและจัดทำ ข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น ไม่กระชั้นชิดเกินไป	68	41 (53.2) (88.0)	17 (22.1) (89.5)	7 (9.1) (87.5)
4.2 สร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูล นักเรียนยากจนให้มากยิ่งขึ้น	64	42 (54.5) (84.0)	16 (20.8) (84.2)	6 (7.8) (75.0)
4.3 มีคณะกรรมการของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาออกไป ตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจน ที่สถานศึกษาเสนอของงบประมาณ มาก่อนการจัดสรรงบประมาณ	47	30 (38.9) (60.0)	12 (15.6) (63.2)	5 (6.5) (62.5)

จากตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องขั้นตอนในการจัดทำ
และเสนอของงบประมาณ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ให้ความคิดเห็น ดังนี้ ควรใช้เวลาในการ
สำรวจและจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น ไม่กระชั้นชิดเกินไป จำนวน 41 โรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 88.0 ควรสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้
มากขึ้น จำนวน 42 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 84.0 และควรมีคณะกรรมการของสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาออกไปตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจนที่สถานศึกษาเสนอขอมา ก่อนการจัดสรร

งบประมาณ จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ตามลำดับ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ควรใช้เวลาในการสำรวจและจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น ไม่กระชั้นชิดเกินไป จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 ควรสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น จำนวน 16 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.2 และควรมีคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกไปตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจนที่สถานศึกษาเสนอขอมา ก่อนการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.2 ตามลำดับ และโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ควรใช้เวลาในการสำรวจและจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น ไม่กระชั้นชิดเกินไป จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ควรสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 และควรมีคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกไปตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจนที่สถานศึกษาเสนอขอมา ก่อนการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นเรื่องวิธีการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

สถานภาพ	ประเภทของสถานศึกษา			
	รวม N=77	ประถมศึกษา N=50	ขยายโอกาส N=19	มัธยมศึกษา (สามัญเดิม) N=8
1. วิธีการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน				
1.1 โอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน	77	50 (64.9) (100.0)	19 (24.7) (100.0)	8 (10.4) (100.0)
1.2 จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น	71	47 (61.0) (94.0)	17 (22.1) (89.5)	7 (9.1) (87.5)
1.3 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจัดสรรเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน	35	24 (31.3) (48.0)	8 (10.4) (42.1)	3 (3.9) (37.5)
1.4 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด	26	13 (16.8) (26.0)	8 (10.4) (42.1)	3 (3.9) (62.5)
1.5 ให้สถานศึกษาเป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน	17	15 (19.5) (30.0)	2 (2.6) (10.5)	- -
1.6 ควรจัดสรรเฉลี่ยให้กับนักเรียนยากจนทุกคนที่สถานศึกษาเสนอของบประมาณ	2	- -	2 (2.6) (10.5)	- -

จากตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องวิธีการจัดสรรงบประมาณ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน จำนวน 50 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น จำนวน 47 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.0 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 24 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.0 ให้สถานศึกษาเป็นผู้เสนอชื่อคณะกรรมการเพื่อร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด จำนวน 13 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.0 ตามลำดับ ส่วนควรจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยให้กับนักเรียนนักเรียนยากจนทุกคนตามที่สถานศึกษาเสนอชื่อมา โรงเรียนประถมศึกษาไม่มีความคิดเห็น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ให้สถานศึกษาเป็นผู้เสนอชื่อคณะกรรมการเพื่อร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และควรจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยให้กับนักเรียนนักเรียนยากจนทุกคนตามที่สถานศึกษาเสนอชื่อมา จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ และในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ตามลำดับ ส่วนให้สถานศึกษาเป็นผู้เสนอชื่อคณะกรรมการเพื่อร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณและควรจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยให้กับนักเรียนนักเรียนยากจนทุกคนตามที่สถานศึกษาเสนอชื่อมา โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่ได้ให้ความคิดเห็น

ตารางที่ 4.20 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้จ่ายเกี่ยวกับจำนวนเงินที่เหมาะสมในการอุดหนุนนักเรียนยากจนต่อรายต่อหนึ่งภาคเรียน

จำนวนเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรให้นักเรียนยากจนต่อรายต่อหนึ่งภาคเรียนจะเป็นจำนวนเงินที่แตกต่างกันในระดับการศึกษา กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษาจะได้รับคนละ 230 บาทต่อปีภาคเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะได้รับคนละ 1,250 บาทต่อหนึ่งภาคเรียน แต่ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็น จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา ตามรายละเอียดตามตารางข้างล่างดังนี้

ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ	ประเภทของสถานศึกษา							
	รวม N=77		ประถมศึกษา N=50		ขยายโอกาส N=19		มัธยมศึกษา(สามัญ/เดิม) N=8	
	ประถม	มัธยม	ประถม	มัธยม	ประถม	มัธยม	ประถม	มัธยม
6. เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ในหนึ่งภาคเรียนควรเท่ากับ								
6.1 500 - 700 บาท	10	-	7	-	2	-	1	-
			(14.0)		(10.5)		(12.5)	
6.2 800 - 1,000 บาท	40	3	26	2	10	1	4	-
			(52.0)	(4.0)	(52.6)	(5.3)	(50.0)	-
6.3 1,100 - 1,300 บาท	16	57	10	37	4	13	2	7
			(20.0)	(74.0)	(21.1)	(68.4)	(25.0)	(87.5)
6.4 1,400 - 1,600 บาท	9	8	5	5	3	2	1	1
			(10.0)	(10.0)	(15.8)	(10.5)	(12.5)	(12.5)
6.5 1,700 - 1,900 บาท	2	9	2	6	-	3	-	-
			(4.0)	(12.0)	-	(15.8)	-	-

จากตารางที่ 4.20 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในหนึ่งภาคเรียน นักเรียนยากจนควรใช้จ่ายเงินอุดหนุนปีจ่ายพื้นฐานคนละเท่าใด พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท จำนวน 26 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ควรเท่ากับ 1,000 - 1,300 บาท จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ควรเท่ากับ 500 - 700 บาท จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ควรเท่ากับ 1,400 - 1,600 บาท จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และควรเท่ากับ 1,700 - 1,900 บาท จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็น ดังนี้ ควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ควรเท่ากับ 1,000 - 1,300 บาท จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ควรเท่ากับ 1,400 - 1,600 บาท จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และ ควรเท่ากับ 500 - 700 บาท จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ และควรเท่ากับ 1,700 - 1,900 บาท นั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้ให้ความคิดเห็น

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีความคิดเห็น ดังนี้ ควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ควรเท่ากับ 1,000 - 1,300 บาท จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ควรเท่ากับ 1,400 - 1,600 บาท และ 500-700 บาท อย่างละ 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ และควรเท่ากับ 1,700-1,900 บาท นั้น โรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ได้ให้ความคิดเห็น

ตอนที่ 5 แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล

จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 สามารถสรุปแนวทางในการแก้ปัญหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.21 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ (เรียงตามลำดับของปัญหาจากมากไปหาน้อย)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหาของที่ประชุม
1. ครูผู้สอนในโรงเรียนมีน้อย และทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล (N= 53)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้นักเรียน ไปให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดที่บ้าน และติดตามมาเก็บไว้ให้ครบ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณ สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนในวันหยุดราชการหรือหลังเวลาเลิกเรียนแล้ว 3. ให้ครูประจำชั้นสอบถามข้อมูลจากนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน (N= 44)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนทุกปีการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่สถานศึกษาดำเนินการ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ตารางที่ 4.21 ต่อ

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
3. ระยะเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณให้เวลาน้อย (N= 43)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการส่งค่าของงบประมาณก่อนสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเตรียม ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน 2. สถานศึกษาควรเตรียมจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนของปีการศึกษาเดิมไว้ก่อน และสำรวจข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่
4. การจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน (N= 33)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียด, สัมภาษณ์ผู้ปกครองที่นำนักเรียนมาเข้าเรียนใหม่ 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันก่อนการส่งข้อมูลเพื่อของบประมาณ 3. ให้ครูประจำชั้นจัดทำข้อมูลนักเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอของบประมาณตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 4. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตาม การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน 5. สถานศึกษาพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศให้ทันสมัย ถูกต้องและสมบูรณ์เพื่อเลือกนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและช่วยเหลือได้ถูกต้อง

ตารางที่ 4.21 ต่อ

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
5. บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ให้ความสำคัญในการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน (N= 21)	ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน 2. ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน และมีข้อมูลพร้อมที่เสนอของบประมาณได้ตลอดเวลา
6. สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน (N= 16)	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งแนวทางการจัดทำและเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้สถานศึกษาทราบก่อนทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.21 ด้านการจัดทำและเสนอขอของบประมาณ พบว่า โรงเรียนมีปัญหา ด้านการจัดทำและเสนอขอของบประมาณ ดังนี้ ปัญหาครูผู้สอนในโรงเรียนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล ปัญหาผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน ปัญหาระยะเวลาในการจัดทำคำขอของบประมาณให้เวลาน้อย ปัญหาการจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน ปัญหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญในการเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยาก ตามลำดับ (53 : 68.8 , 44 : 57.1 , 43 : 55.8 , 33 : 42.8 , 21 : 27.3 , 16 : 20.8)

แนวทางการแก้ปัญหา ด้านการจัดทำและเสนอขอของบประมาณ แยกเป็นรายประเด็น ดังนี้ ปัญหาครูในโรงเรียนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้นักเรียนไปให้ผู้ปกครองกรอรายละเอียดที่บ้านและติดตามมาเก็บไว้ให้ครบ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย

ให้ครูออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนในวันหยุดราชการหรือหลังเวลา เลิกเรียนแล้ว 3) ให้ครูประจำชั้น สอบถามข้อมูลจากนักเรียนเป็นรายบุคคล **ปัญหาผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ ข้อมูลนักเรียนยากจน** มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุม ชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนทุกปีการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน และ 2) ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่สถานศึกษาดำเนินการ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ปัญหาระยะเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณให้เวลาน้อย มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษา ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการส่งค่าของงบประมาณก่อนสิ้นปีการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเตรียม ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน 2) สถานศึกษาควรเตรียมจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนของปี การศึกษาเดิมไว้ก่อน และสำรวจข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่ **ปัญหาการจัดทำข้อมูล นักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไม่เป็น ปัจจุบัน** มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้ผู้ปกครองกรอก รายละเอียด, สัมภาษณ์ผู้ปกครองที่นำนักเรียนมาเข้าเรียนใหม่ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันก่อนการส่งข้อมูลเพื่อขอ งบประมาณ 3) ให้ครูประจำชั้นจัดทำข้อมูลนักเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอของบประมาณ ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตาม การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็น ปัจจุบัน 5) สถานศึกษาพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศให้ทันสมัย ถูกต้องและสมบูรณ์เพื่อเลือก นักเรียนกลุ่มเป้าหมายและช่วยเหลือได้ถูกต้อง **ปัญหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญในการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน** มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ให้ตระหนักและ เห็นความสำคัญในการเสนอของบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียน ยากจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน และมีข้อมูล พร้อมทั้งเสนอของบประมาณได้ตลอดเวลา และ **ปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำ และการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน** มีแนวทาง แก้ไขปัญหาดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งแนวทางการจัดทำและเสนอของบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้สถานศึกษาทราบก่อนทุกครั้ง

ตารางที่ 4.22 ด้านการจัดสรรงบประมาณ (เรียงตามลำดับของปัญหาจากมากไปหาน้อย)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด (N= 77)	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดสรรงบประมาณและ โอนงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน
2. สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ (N= 69)	<p>1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรเสนอขอ งบประมาณเพิ่มเติมไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในขณะเดียวกันสถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น เช่น จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป หรือขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา จัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน</p> <p>2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนที่มีความต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา กำหนด เช่น จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ, สภาพขอครอบครัว (พ่อ-แม่แยกทางกันเด็กต้องอยู่กับผู้ปกครอง) เป็นต้น</p>

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
<p>3. จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก (N= 62)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความจำเป็นของค่าใช้จ่ายของนักเรียนยากจนว่า ควรมีสัดส่วนต่อคนให้ใกล้เคียงกันระหว่างนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรทำวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน
<p>4. เกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ (N= 19)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติให้สถานศึกษาเข้าใจให้ชัดเจนตรงกันทุกภาคเรียน 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนและวิธีจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทบทวนหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ หากมีการเปลี่ยนแปลงควรประชุมชี้แจง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

จากตารางที่ 4.22 ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้ ปัญหาสถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด (77 โรงเรียน / 100.0) ปัญหาสถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ (69 โรงเรียน / 89.6) ปัญหาจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก (62 โรงเรียน / 80.5) ปัญหาเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ (19 โรงเรียน/24.7) ตามลำดับ

แนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ แยกเป็นรายประเด็นปัญหา ดังนี้

ปัญหาสถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดสรรงบประมาณ และโอนงบประมาณให้สถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน

ปัญหาปัญหาสถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรเสนอขอ งบประมาณเพิ่มเติมไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในขณะเดียวกัน สถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น เช่น จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงาน ภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป หรือขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนที่มีความต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เช่น จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ,สภาพขอครอบครัวยุค (พ่อ- แม่แยกทางกันเด็กต้องอยู่กับผู้ปกครอง) เป็นต้น

ปัญหาจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความจำเป็นของค่าใช้จ่ายของนักเรียนยากจนว่า ควรมีสัดส่วนต่อคน ให้ใกล้เคียงกันระหว่างนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรทำวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติให้สถานศึกษาเข้าใจให้ชัดเจนตรงกันทุกภาคเรียน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนและวิธีจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทบทวน หลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ หากมีการเปลี่ยนแปลง ควรประชุมชี้แจง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

ตารางที่ 4.23 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ (เรียงตามลำดับของปัญหาจากมากไปหาน้อย)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
<p>1. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ(N=68)</p>	<p>1. สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนยากจนตามความจำเป็นและความเหมาะสม</p> <p>2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรได้มีโอกาสไปดูสภาพความเป็นจริงก่อนการจัดสรรงบประมาณว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความต้องการหรือขาดแคลนมากน้อยเพียงใด ไม่ควรพิจารณาจากจำนวนนักเรียนยากจนตามที่สถานศึกษาเสนอขอมา หรืออาจเป็นการสุ่มตรวจ โดยใช้ข้อมูลตามที่สถานศึกษาเสนอของบประมาณมาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่รายงานข้อมูลที่มากผิดปกติ เช่น มีจำนวนนักเรียนยากจนใกล้เคียงกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด)</p> <p>3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนยากจนตามสภาพของสถานศึกษาของแต่ละชุมชน</p>
<p>2. การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรรโดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ(N= 48)</p>	<p>1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปรับหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณ มอบให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาใช้จ่ายเองตามความเหมาะสม</p>

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
3. สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ (N= 7)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณให้สถานศึกษาทราบ พร้อมทั้งจัดส่งหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณให้กับสถานศึกษา ทุกครั้งที่มีการจัดสรรงบประมาณ 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประสานงานกับหน่วยตรวจสอบภายใน ให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับสถานศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณที่ถูกต้อง 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติขึ้นเว็บไซต์ของสำนักงานฯ เพื่อให้สถานศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา
4. สถานศึกษาไม่ทราบว่า จะต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง (N= 4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างให้สถานศึกษาทราบ

จากตารางที่ 4.23 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ พบปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนี้ ปัญหางบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ (68 โรงเรียน / 88.3) ปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ (48 โรงเรียน/ 62.3) ปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ (7 โรงเรียน / 9.1) และปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบว่า จะต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง(4 โรงเรียน/ 5.2) ตามลำดับ

แนวทางการแก้ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ แยก เป็นรายประเด็นปัญหา ได้ดังนี้

ปัญหางบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนยากจนตามความจำเป็นและความเหมาะสม 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรได้มีโอกาสไปดูสภาพความเป็นจริงก่อนการจัดสรรงบประมาณว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความต้องการหรือขาดแคลนมากน้อยเพียงใดไม่ควรพิจารณาจากจำนวนนักเรียนยากจนตามที่สถานศึกษาเสนอขอมา หรืออาจเป็นการสุ่มตรวจโดยใช้ข้อมูลตามที่สถานศึกษาเสนอของบประมาณมาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่รายงานข้อมูลที่มากผิดปกติ เช่น มีจำนวนนักเรียนยากจนใกล้เคียงกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด) 3) สำนักเขตพื้นที่การศึกษามีการเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนยากจนตามสภาพของสถานศึกษาของแต่ละชุมชน **ปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรรโดยไม่ได้** คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปรับหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณมอบให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาใช้จ่ายเองตามความเหมาะสม **ปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ** มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างให้สถานศึกษาทราบ

ตารางที่ 4.24 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล (เรียงตามลำดับของปัญหาจากมากไปหาน้อย)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล (N=69)	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ออกแบบการรายงานให้ครอบคลุม โดยคำนึงถึงความสะดวก, และเวลาที่เหมาะสม
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาให้รายงานผลการดำเนินงาน (N=48)	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดเวลาให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงาน ไว้ให้ชัดเจน 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีมาตรการให้คุณให้โทษสถานศึกษาหากไม่ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน(N=28)	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางให้สถานศึกษาทราบให้ชัดเจน 2.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการแจ้งแนวทางการรายงานไว้ที่เว็บไซต์ของกลุ่มงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน
4. ครูในสถานศึกษามีน้อยและมีภาระงานมาก (N=19)	1. ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณเอง

จากตารางที่ 4.24 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล พบปัญหาด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล ดังนี้ สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็น แนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล (69 โรงเรียน / 89.6) ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนด เวลาให้รายงานผลการดำเนินงาน (48โรงเรียน / 62.3) ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน (28 โรงเรียน / 36.4) และปัญหาครูในสถานศึกษามีน้อยและมีภาระงานมาก (19โรงเรียน / 24.7) ตามลำดับ

แนวทางการแก้ปัญหา ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล แยกเป็นรายประเด็น ปัญหา ได้ ดังนี้ สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็น แนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ออกแบบการรายงานให้ครอบคลุม โดยคำนึงถึงความสะดวก, และเวลาที่เหมาะสม ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาให้รายงานผลการดำเนินงาน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทิน กำหนดเวลาให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานไว้ให้ชัดเจน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีมาตรการให้คุณให้โทษสถานศึกษาหากไม่ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางให้สถานศึกษาทราบให้ชัดเจน 2) สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามีการแจ้งแนวทางการรายงานไว้ที่เว็บไซต์ของกลุ่มงานที่รับผิดชอบเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน และปัญหาครูในสถานศึกษามีน้อยและมีภาระงานมาก มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณเอง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีงบประมาณ 2548 นี้ เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการบริหาร งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีงบประมาณ 2548 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีงบประมาณ 2548 จำนวน 77 โรงเรียน จากสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน 3 ประเภท คือ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียน มัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

5.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถาม แบบสำรวจรายการ (Check list) และคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ตรวจสอบและแก้ไข จากนั้นจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณา เมื่อได้รับความ เห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำไปทดสอบใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82

5.1.3 การส่งแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บ แบบสอบถามด้วยตนเอง แบบสอบถามส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 77 ชุด ได้รับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิจัยครบทั้ง 77 ชุด คือเป็นร้อยละ 100.0

5.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารงบประมาณเงิน อุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยายเป็นความเรียง สำหรับแนวทางการ แก้ปัญหา ได้มีการดำเนินการประชุมอย่างมีจุดสนใจร่วม (Focus group Interview) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน

5.2 สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1.1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ

1) เรื่องการวางแผนในการเสนอของบประมาณ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจนเกือบทุกโรงเรียน โดยดำเนินการดังนี้ โรงเรียนประถมศึกษา มีการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน และมีการศึกษาวิเคราะห์นโยบายและหลักเกณฑ์การบริหารงานงบประมาณฯ น้อยที่สุด ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียน และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ในจำนวนที่มากเท่ากัน และรองลงมาคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน และมีการศึกษาวิเคราะห์นโยบายและหลักเกณฑ์การบริหารงานงบประมาณฯ ในจำนวนที่เท่ากัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจน ครอบคลุมทุกโรงเรียน (100.0) โดยดำเนินการ ดังนี้ มีการศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน และมีการแต่งตั้งกรรมการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจนในจำนวนที่เท่ากัน และมีการศึกษาวิเคราะห์นโยบายและหลักเกณฑ์การบริหารงานงบประมาณฯ น้อยที่สุด

2) วิธีการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการดำเนินการ โดยให้ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเองและสอบถามข้อมูลส่วนตัวจากนักเรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน และโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองน้อยที่สุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการ โดยให้ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเองและสอบถามข้อมูลส่วนตัวจากนักเรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองน้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการ โดยให้ครูประจำชั้นสำรวจ

นักเรียนยากจนของตนเองและสอบถามข้อมูลส่วนตัวจากนักเรียนเป็นรายบุคคล และแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนมากในจำนวนที่มากเท่ากัน และรองลงมาคือเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

3) สภาพความต้องการปัจจัยพื้นฐาน พบว่า **โรงเรียนประถมศึกษา** มีความต้องการปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนยากจนฯ ดังนี้ เป็นค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน, ค่าอาหารกลางวัน และค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ น้อยที่สุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความต้องการ ดังนี้ เป็นค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารกลางวัน, ค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน และเป็นค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ น้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีความต้องการปัจจัยพื้นฐาน ดังนี้ ค่าอาหารกลางวันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่าพาหนะเดินทางไป - กลับ, ค่าหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียนน้อยที่สุด

5.2.1.2 การจัดสรรงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนยากจน พบว่า **โรงเรียนทั้ง 3 ประเภท** ส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยมากไม่เพียงพอ ที่ได้รับจัดสรรประมาณเพียงพอเหมาะสม มีเพียงส่วนน้อย (11 โรงเรียน) สำหรับวิธีการที่จะช่วยเหลือนักเรียนยากจนหากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ จะดำเนินการดังนี้ **โรงเรียนประถมศึกษา** ใช้วิธีรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป และใช้เงินรายหัวจัดซื้อเพิ่มเติมให้นักเรียนยากจนน้อยที่สุด ส่วนการใช้เงินนอกงบประมาณจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจนไม่มีการดำเนินการ **ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** ใช้วิธีจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไปมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา, ใช้เงินนอกงบประมาณจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน และใช้เงินรายหัวจัดซื้อเพิ่มเติมให้นักเรียนยากจนน้อยที่สุด **และในโรงเรียนมัธยมศึกษา** ใช้วิธีจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไปมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา, ใช้เงินนอกงบประมาณจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน และใช้เงินรายหัวจัดซื้อเพิ่มเติมให้นักเรียนยากจนน้อยที่สุด

5.2.1.3 การใช้จ่ายงบประมาณ

1) การใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า **โรงเรียนประถมศึกษา** มีการใช้จ่ายงบประมาณฯ ดังนี้ เป็นค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เป็นค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน, เป็นค่าอาหารกลางวัน เป็น

ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ และมีงบประมาณเหลืออยู่น้อยที่สุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการใช้จ่ายงบประมาณฯ ดังนี้ เป็นค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เป็นค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ, เป็นค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน และเป็นค่าอาหารกลางวันน้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการใช้จ่ายงบประมาณฯ ดังนี้ เป็นค่าอาหารกลางวันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เป็นค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ, เป็นค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน และเป็นค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียนน้อยที่สุด

2) การใช้จ่ายค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ไม่มีการใช้จ่ายค่าพาหนะเดินทางไป – กลับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง และโรงเรียนเหมารถบริการรับ-ส่งให้แก่แก่นักเรียนน้อยที่สุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนไม่มีการใช้จ่ายค่าพาหนะเดินทางไป – กลับมากที่สุด และรองลงมาคือ จ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง ส่วนการเหมารถบริการรับ-ส่งให้แก่แก่นักเรียนโรงเรียนไม่มีการดำเนินการ

3) การใช้จ่ายหรือจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียนยากจน พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนจะเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้, จ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานเอง และจ่ายเป็นคูปองเพื่อไปซื้ออาหารที่ร้านน้อยที่สุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โรงเรียนจะเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ไม่มีการใช้จ่ายในรายการนี้ และจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานเองน้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีการใช้จ่ายเพียงวิธีเดียว คือ การจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานเอง

4) การใช้จ่ายงบประมาณฯ พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกือบทุกโรงเรียนมีการใช้จ่ายหมดและสามารถใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผน (มีเพียง 3 โรงเรียนที่ใช้จ่ายไม่หมด) สำหรับในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ทุกโรงเรียนมีการใช้จ่ายงบประมาณหมดและใช้จ่ายได้ตามแผน

5.2.1.4 การติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผล

1) การจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายฯ และผู้ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ ไม่มีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ เพียง 4 แห่ง ในส่วนของผู้ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณฯ สถานศึกษาจะให้เจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้ตรวจสอบฯ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจสอบฯ และให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ตรวจสอบฯ น้อยที่สุดในโรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า เกือบทุกโรงเรียนมีการจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบฯ มีเพียงแห่งเดียวที่ไม่มี และผู้ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณเป็นเจ้าหน้าที่การเงินมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูแนะแนวเป็นผู้ตรวจสอบฯ น้อยที่สุด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบฯ ครบทุกโรงเรียน และผู้ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณเป็นเจ้าหน้าที่การเงินมากที่สุด รองลงมาคือ รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายธุรการ และครูแนะแนวน้อยที่สุด

2) การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณเกือบทุกแห่ง มีเพียงแห่งเดียวที่ไม่มีฯ ในส่วนของผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการดังนี้ มีคณะกรรมการตรวจสอบมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ตรวจสอบ และให้เจ้าหน้าที่การเงินตรวจสอบ น้อยที่สุด ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ในส่วนของผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการดังนี้ มีคณะกรรมการตรวจสอบมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ตรวจสอบ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า เกือบทุกโรงเรียนมีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ มีเพียงแห่งเดียวที่ไม่มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ในส่วนของผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการเพียงอย่างเดียวคือมีคณะกรรมการตรวจสอบ

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1.1 ปัญหาในด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหา ดังนี้ ครูผู้สอนมีน้อย และทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูลเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน และสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของบประมาณเป็นปัญหาน้อยที่สุด ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่ามีปัญหา ดังนี้ ครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูลเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เวลาในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณน้อยมีจำนวนเท่ากัน และสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของบประมาณเป็นปัญหาน้อยที่สุด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เวลา

ในการจัดทำค่าของตั้งงบประมาณน้อยเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน สำหรับปัญหาในเรื่องการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบันและสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของบประมาณ โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีปัญหา

5.2.1.2 ปัญหาในการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบปัญหาที่เหมือนกัน ดังนี้ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้าทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนดเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ และเกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ เป็นปัญหาน้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีปัญหา ดังนี้ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้าทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันตามกำหนดและจำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมากเป็นปัญหาที่พบมากในจำนวนที่เท่ากัน รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ และเกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ เป็นปัญหาน้อยที่สุด

5.2.1.3 ปัญหาในการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาในการใช้จ่ายงบประมาณเหมือนกันดังนี้ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยทำให้จำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรรโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ และสถานศึกษาไม่ทราบว่าต้องใช้จ่ายใน 4 รายการ เป็นปัญหาน้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณเพียง 2 รายการ คืองบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้จำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการมากที่สุด และรองลงมาคือ การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรรโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ ส่วนปัญหาด้านสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายและด้านสถานศึกษาไม่ทราบว่าต้องใช้จ่ายใน 4 รายการ โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีปัญหา

5.2.1.4 ปัญหาในการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า สถานศึกษาทั้ง 3 ประเภท มีปัญหาในการติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลเงินอุดหนุนฯ ที่เหมือนกันดังนี้ สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้รายงานผลการดำเนินงาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้เฉพาะเรื่องงานการเงินและงานพัสดุเป็นปัญหาน้อยที่สุด

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่อง การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.3.1 นโยบายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา, ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่า นโยบายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากคำว่าปัจจัยพื้นฐานครอบคลุมในสิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้ในชีวิตประจำวันตามความจำเป็น ได้แก่ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายนักเรียน, เครื่องเขียนและแบบเรียน, อาหารกลางวัน และค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับ รองลงมามีความเห็นว่า เหมาะสม เพราะเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น และเห็นว่ายังไม่เหมาะสม เพราะยังไม่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานน้อยที่สุด

5.2.3.2 การใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปีเป็น ตัวกำหนดความยากจน และข้อมูลที่ใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วย ในเรื่องการใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจนเพียงอย่างเดียว และควรใช้ข้อมูลในเรื่องสภาพของครอบครัว เช่น บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน เพื่อประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายได้ของครอบครัว และการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวมาประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจนน้อยที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความเห็นว่าเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (10 โรงเรียน และ 9 โรงเรียน) และควรใช้ข้อมูลในเรื่องสภาพของครอบครัว เช่น บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน-รายได้ของครอบครัวเพื่อประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจนในจำนวนที่มากเท่ากัน รองลงมาได้แก่ จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ และการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวน้อยที่สุด สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนมีความเห็นว่า ตรงกันคือ ไม่เห็นด้วย ในเรื่องการใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจนเพียงอย่างเดียว และควรใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของครอบครัว เช่น บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน ข้อมูลในเรื่องรายได้ของครอบครัว และจำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ จำนวนที่มากเท่ากัน (7 โรงเรียน) รองลงมาได้แก่ การเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว และหนี้สิน (1 โรงเรียน)

5.2.3.3 ขั้นตอนในการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน

สำหรับนักเรียนยากจน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญเห็นดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรใช้เวลาสถานศึกษาในการสำรวจและจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้นไม่กระชั้นชิดเกินไป และควรมีคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกไปตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจนที่สถานศึกษาเสนอขอมามาก่อนการจัดสรรงบประมาณ น้อยที่สุด ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นตรงกันดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรใช้เวลาในการสำรวจและจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้นไม่กระชั้นชิดเกินไปมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากขึ้น และควรมีคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกไปตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจนตามที่สถานศึกษาเสนอขอมามาก่อนการจัดสรรงบประมาณ น้อยที่สุด

5.2.3.4 วิธีการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียน

ยากจน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด น้อยที่สุด ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยให้กับนักเรียนยากจนทุกคนตามที่สถานศึกษาเสนอข้อมา น้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับจัดสรรงบประมาณ และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด น้อยที่สุด

5.2.3.5 จำนวนเงินที่เหมาะสมในการอุดหนุนนักเรียนยากจนต่อรายต่อหนึ่งภาคเรียน

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ระดับประถมศึกษา ควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท มากที่สุด รองลงมาควรเท่ากับ 1,000 - 1,300 บาท และควรเท่ากับ

1,700 - 1,900 บาท น้อยที่สุด สำหรับระดับมัธยมศึกษา ควรเท่ากับ 1,100 - 1,300 บาท มากที่สุด รองลงมาควรเท่ากับ 1,700 -1,900 บาท และควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท น้อยที่สุด ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความคิดเห็น ดังนี้ ระดับประถมศึกษา ควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท มากที่สุด รองลงมาควรเท่ากับ 1,100 - 1,300 บาท และควรเท่ากับ 500 – 700 บาท น้อยที่สุด สำหรับระดับมัธยมศึกษา ควรเท่ากับ 1,100 - 1,300 บาท มากที่สุด รองลงมาควรเท่ากับ 1,700 - 1,900 บาท และควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท น้อยที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นดังนี้ ระดับประถมศึกษา ควรเท่ากับ 800 - 1,000 บาท มากที่สุด รองลงมาควรเท่ากับ 1,100 - 1,300 บาท และควรเท่ากับ 1,400 -1,600 บาท น้อยที่สุด สำหรับระดับมัธยมศึกษา ควรเท่ากับ 1,100 - 1,300 บาท มากที่สุด รองลงมาควรเท่ากับ 1,400 – 1,600 บาท

5.2.4 แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ในการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีงบประมาณ 2548 ครั้งนี้ ได้พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามกรอบการวิจัย คือ ปัญหาด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และปัญหาด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล ผู้วิจัยได้นำสภาพปัญหาที่พบดังกล่าวมาทำการประชุมอย่างมีจุดสนใจร่วม (Focus group Interview) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา ดังกล่าว สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

5.2.4.1 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ แยกเป็นรายประเด็นปัญหา ดังนี้

1) ปัญหาครูในโรงเรียนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่างทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้นักเรียนไปให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดที่บ้านและติดตามมาเก็บไว้ให้ครบ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนในวันหยุดราชการหรือหลังเวลาเลิกเรียนแล้ว 3. ให้ครูประจำชั้นสอบถามข้อมูลจากนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ปัญหาผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนทุกปีการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่สถานศึกษาดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ระยะเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณให้เวลาน้อย มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการส่งค่าของงบประมาณก่อนสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเตรียมดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน และ 2. สถานศึกษาควรเตรียมจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนของปีการศึกษาเดิมไว้ก่อน และสำรวจข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่

4) ปัญหาการจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้ผู้ปกครองกรอรายละเอียด, สัมภาษณ์ผู้ปกครองที่นำนักเรียนมาเข้าเรียนใหม่ 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันก่อนการส่งข้อมูลเพื่อของบประมาณ 3. ให้ครูประจำชั้นจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอขอของงบประมาณตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 4. ผู้บริหารสถานศึกษาคำกับติดตาม การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน และ 5. สถานศึกษาพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศให้ทันสมัย ถูกต้อง และ สมบูรณ์เพื่อเลือกนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและช่วยเหลือได้ถูกต้อง

5) ปัญหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญในการเสนอขอของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการเสนอขอของงบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบันและมีข้อมูลพร้อมที่เสนอขอของงบประมาณได้ตลอดเวลา

6) ปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอขอของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการจัดทำและเสนอขอของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้สถานศึกษาทราบก่อนทุกครั้ง

5.2.4.2 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ แยกเป็นรายประเด็น ดังนี้

1) ปัญหาสถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดสรรงบประมาณและโอนงบประมาณให้สถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน

2) ปัญหาสถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเสนอขอของงบประมาณเพิ่มเติมไปยังสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในขณะเดียวกันสถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น เช่น จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป หรือขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน และ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนที่มีความต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากำหนด เช่น จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือสภาพขอครอบครัว (พ่อ – แม่แยกทางกันเด็กต้องอยู่กับผู้ปกครอง) เป็นต้น

3) ปัญหาจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตามระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความจำเป็นของค่าใช้จ่ายของนักเรียนยากจนว่า ควรมีสัดส่วนต่อคนให้ใกล้เคียงกันระหว่างนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรทำวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามที่ใช้จ่ายจริง

4) ปัญหาเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติให้สถานศึกษาเข้าใจให้ชัดเจนตรงกันทุกภาคเรียน 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน และวิธีจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และ 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทบทวน หลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ หากมีการเปลี่ยนแปลงควรประชุมชี้แจง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

5.2.4.3 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการใช้จ่ายงบประมาณ แยกเป็นรายประเด็น ดังนี้

1) ปัญหางบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยทำให้ ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1) สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนยากจนตามความจำเป็นและความเหมาะสม 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรได้มีโอกาสไปดูสภาพความเป็นจริงก่อนการจัดสรรงบประมาณว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความต้องการหรือขาดแคลนมากน้อยเพียงใด ไม่ควรพิจารณาจากจำนวนนักเรียนยากจนตามที่สถานศึกษาเสนอขอมา หรืออาจเป็นการสุ่มตรวจ โดยใช้ข้อมูลตามที่สถานศึกษาเสนอของบประมาณมาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่รายงานข้อมูลที่มากผิดปกติ เช่น มีจำนวนนักเรียนยากจนใกล้เคียงกับจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียน และ 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนยากจนตามสภาพของสถานศึกษาของแต่ละชุมชน

2) ปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรรโดยไม่ได้ คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปรับหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณและควรมอบให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาใช้จ่ายเองตามความเหมาะสม

3) ปัญหาสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกแนวปฏิบัติในการใช้จ่ายงบประมาณให้สถานศึกษาทราบในทุก ๆ ภาคเรียน และ 2. ขอความร่วมมือหน่วยตรวจสอบภายในของสำนักงานฯ ชี้แจงให้โรงเรียนทราบเมื่อมีการออกตรวจด้านการเงินและบัญชี

5.2.4.4 แนวทางการแก้ปัญหาด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล แยกเป็นรายประเด็น ดังนี้

1) ปัญหาสถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นรายงาน และใช้ในการตรวจสอบ ติดตาม และมีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกแบบการรายงานให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวเดียวกัน โดยคำนึงถึงความสะดวก และเวลาที่เหมาะสม

2) ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้กำหนดเวลาให้รายงานผลการดำเนินงาน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดเวลาให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานไว้ให้ชัดเจน และ 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีมาตรการให้คุณให้โทษสถานศึกษาหากไม่ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด

3) ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางให้สถานศึกษาทราบให้ชัดเจน และ 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการแจ้งแนวทางการรายงานไว้ที่เว็บไซต์ของกลุ่มงานที่รับผิดชอบเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน

4) ปัญหาครูในสถานศึกษามีน้อยและมีภาระงานมาก มีแนวทางแก้ปัญหาคือผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณเอง

5.3 การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีงบประมาณ 2548 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.3.1 สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีสภาพการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.3.1.1 ในด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีการวางแผนในการจัดทำและเสนอของบประมาณ มีการเก็บข้อมูลนักเรียนยากจนในหลาย ๆ วิธี มีการสำรวจความต้องการ ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนยากจนและเรียงลำดับความสำคัญไว้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอของบประมาณ ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537) กล่าวว่า ข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผนและการบริหารงาน จะต้องถูกต้องเชื่อถือได้ เป็นจริง ครบถ้วนตามที่ต้องการ ครอบคลุมภารกิจที่จะใช้ เป็นปัจจุบัน ทันต่อเวลา

5.3.1.2 ในด้านการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละปีการศึกษาสถานศึกษา จะได้รับการจัดสรรน้อยมาก ทำให้ไม่เพียงพอที่จะสรรหาให้นักเรียนยากจนได้ครบทุกคน สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงใช้วิธีช่วยเหลือนักเรียนยากจนโดยการขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป ใช้เงินนอกงบประมาณและเงินรายหัว จัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้นักเรียนยากจน ดังที่ สุภวัฒน์ วลัยเลิศ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารโรงเรียนที่ป็นนิติบุคคลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ ปัญหาอันดับแรกได้แก่ โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ และวิธีที่สถานศึกษาจะช่วยเหลือนักเรียนยากจน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ คือ สถานศึกษาจะใช้วิธีรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป ใช้เงินนอกงบประมาณและการใช้เงินรายหัวจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน ซึ่งเป็นการบริหารงบประมาณอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณที่จะนำมาจัดสรรให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนยากจนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนยากจนได้ใช้ในการศึกษาของตนได้ต่อไป ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ในมาตรา 58(2) ว่า “ให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ

สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น” ซึ่งสอดคล้องกับคมกริช วัฒนเสถียร (2535) กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วสถานศึกษาจะมีเงินงบประมาณ หรือเงินที่ใช้จ่ายในด้านการศึกษากันอยู่ทุกแห่ง มิได้มีแต่เฉพาะเงินงบประมาณของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถได้จากเอกชนด้วย ในปีหนึ่ง ๆ จะมีบริษัท เอกชน ห้างร้าน องค์กรและมูลนิธิต่าง ๆ มีการบริจาคเงินและทรัพย์สินให้แก่สถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปใช้จ่ายได้อย่างอิสระตามอำนาจเงินที่ได้รับ ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของทางราชการที่กำหนด โดยมีต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินเหมือนรายได้ประเภทอื่น ๆ

5.3.1.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาเกือบทุกแห่งมีการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนหมด และใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผน และมีงบประมาณเหลือเพียง 0.20 % (เป็นโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2 แห่ง) นับว่าสามารถบริหารงบประมาณที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนที่กำหนดไว้ มีการใช้จ่ายและควบคุมการจ่ายงบประมาณได้ทันตามกำหนดเวลา เป็นไปตามระเบียบการเงินของทางราชการ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 33) กล่าวไว้ว่า “การบริหารงบประมาณเป็นการจัดการดำเนินการใช้เงินงบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถูกต้องตามระเบียบ ทันทเวลาหรือเหตุการณ์ โดยทั่วไปถือหลักการดังนี้ 1) การใช้จ่ายเงินถูกต้อง ตามระเบียบ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหนังสือสั่งการอื่น ๆ 2) ใช้เงินถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ โดยมีตัวชี้วัดด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ เวลาและต้นทุน และสนับสนุนการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ ผลผลิตหลักคือ ผู้เรียนมีคุณภาพคู่คุณธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐาน 3) ระวางการใช้จ่ายงบประมาณ โดยดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ และตามวงเงินภายในอำนาจ 4) ระยะเวลางบประมาณถูกจำกัดด้วยเวลา จึงต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเวลา และปฏิบัติตามปฏิบัติงานที่กำหนด เช่น การจัดซื้อจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่ออุปกรณ์ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียน เป็นต้น”

มีการใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าอาหาร ค่าเครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน และค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียนในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ที่สอดคล้องกับกลุ่มงานวิจัย กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2546) กล่าวไว้ว่า “โดยภาพรวมแล้วนักเรียนยากจนทั้งพื้นที่กรุงเทพ-ปริมณฑล และภูมิภาค ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายต้องการความช่วยเหลือคล้ายคลึงกัน อาจมีความแตกต่างกันที่ค่าใช้จ่ายของความช่วยเหลือแต่ละประเภท ซึ่งความช่วยเหลือที่ต้องการดังกล่าว จัดลำดับความสำคัญตามร้อยละความถี่ที่นักเรียนระบุได้ดังนี้ ความช่วยเหลือที่ต้องการมากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสมุดและหนังสือเรียน (1,151 บาทต่อคนต่อปี) รองลงมาได้แก่อาหาร (3,661 บาทต่อคนต่อปี) ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (1,082 ต่อคนต่อปี) ค่าเครื่องเขียน (388 บาทต่อคนต่อปี) ค่ากิจกรรมพิเศษ (289 บาทต่อคนต่อปี) ค่าอุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ (503 บาทต่อคนต่อปี) อื่น ๆ (341 บาทต่อคนต่อปี) ค่าการเดินทาง (1,738 บาทต่อคนต่อปี) และค่าที่พัก (1,280 บาทต่อคนต่อปี) ซึ่งรวมความช่วยเหลือหลักที่นักเรียนต้องการเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 10,533 บาทต่อคนต่อปี”

การใช้จ่ายปัจจัยพื้นฐานในรายการค่าพาหนะเดินทางไป-กลับสถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง มีเพียงสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 3 แห่ง ที่ใช้วิธีเหมาค่าบริการรับ-ส่งให้แก่แก่นักเรียน

การใช้จ่ายในการรายการค่าอาหารกลางวัน สถานศึกษาส่วนใหญ่จะประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง รองลงมาจะจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหาร และน้อยที่สุดคือ จ่ายเป็นคูปองให้นักเรียนไปซื้ออาหารที่ร้านค้า (โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง)

5.3.1.4 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล ในปีงบประมาณ 2548 สภากรรมการดำเนินงานด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาเกือบทุกแห่งมีการจัดทำแผนตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และมีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537) กล่าวไว้ว่า “1) การควบคุมงบประมาณจะต้องควบคุมการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินของส่วนราชการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนงาน งานโครงการ อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลสัมฤทธิ์ของงานคือ ได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ การใช้จ่ายเงินมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ 2) มีการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนงาน งานโครงการ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนจัดทำวิจัยและพัฒนา งาน สอดคล้องกับ ปนัดดา จรัสพิทยานุกูล (2538) ได้ทำการวิจัยปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จากข้อเสนอแนะของการวิจัย มุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการตรวจติดตาม การสนับสนุนการดำเนินงานบริหาร

งบประมาณ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึง เพื่อป้องกันข้อบกพร่องในการบริหาร งบประมาณของสถานศึกษา และเป็นไปตามขั้นตอน และสอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 (2548 :1-3) ที่กำหนดไว้ว่า “สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้ได้ประโยชน์โดยตรง ต่อนักเรียนยากจน”

5.3.2 ปัญหาการบริหารงบประมาณในด้านต่าง ๆ

ในปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 2 มีปัญหาในการบริหารงบประมาณใน 4 ด้าน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

5.3.2.1 ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ 1) ครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่ หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาไปเก็บข้อมูลนักเรียนยากจน 2) ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญ ในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เวลาในการจัดทำคำของบประมาณ น้อย 4) เรื่องการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน 5) บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับไม่ให้ความสำคัญ และ 6) สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและเสนอของงบประมาณ

5.3.2.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ 1) สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันก่อนเปิดภาคเรียน 2) สถานศึกษาได้รับ งบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ 3) จำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก และ 4) เกณฑ์และระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้ง และไม่มั่นใจ

5.3.2.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ 1) งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้ จ่ายเป็นบางรายการ 2) การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดย ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ 3) สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่าย และ 4) สถานศึกษา ไม่ทราบว่าต้องใช้จ่ายใน 4 รายการ

5.3.2.4 ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผล 1) สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่ จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้ กำหนดเวลาที่แน่นอนในการรายงานผล 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ ชัดเจน และ 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้เฉพาะเรื่องงานการเงินและงานพัสดุ

5.3.3 แนวทางและข้อเสนอแนะในการปัญหาการบริหารงบประมาณในด้านต่าง ๆ

5.3.3.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

1) ครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล 1) สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้นักเรียนไปให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดที่บ้าน และคิดตามมาเก็บไว้ให้ครบ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนในวันหยุดราชการหรือหลังเวลาเลิกเรียนแล้ว 3) ให้ครูประจำชั้นสอบถามข้อมูลจากนักเรียน เป็นรายบุคคล

2) ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนทุกปีการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่สถานศึกษาดำเนินการ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ระยะเวลาในการจัดทำค่าของบประมาณน้อย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาในการจัดทำค่าของบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการส่งค่าของบประมาณก่อนสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเตรียมดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน 2. สถานศึกษาควรเตรียมจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนของปีการศึกษาเดิมไว้ก่อน และสำรวจข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่

4) การจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน 1) สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียด, สัมภาษณ์ผู้ปกครองที่นำนักเรียนมาเข้าเรียนใหม่ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันก่อนการส่งข้อมูลเพื่อของบประมาณ 3) ให้ครูประจำชั้นจัดทำข้อมูลนักเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอของบประมาณตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตาม การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน 5) สถานศึกษาพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศให้ทันสมัย ถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อเลือกนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและช่วยเหลือได้ถูกต้อง

5) บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ให้ความสำคัญในการเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ให้ตระหนักและ เห็นความสำคัญในการเสนอขอของบประมาณ เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน และมีข้อมูล พร้อมทั้งเสนอของบประมาณ ได้ตลอดเวลา

6) สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งแนวทางการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้สถานศึกษาทราบก่อนทุกครั้ง และแจ้งไว้ในเว็บไซต์ของกลุ่มนโยบายและแผน 2) จัดประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเสนอของบประมาณในทุกปีการศึกษา

5.3.3.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ

1) สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องหาวิธีดำเนินการจัดสรรงบประมาณและโอนงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาริบบโอนเงินงบประมาณให้สถานศึกษาให้ทันก่อนเปิดภาคเรียน ดังที่ ดวงเพชร นาคเกษม (2548 บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเงินงบประมาณ หมวดเงินอุดหนุนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการโอนเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนให้แก่สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และควรอยู่ในช่วงต้นปีงบประมาณเพื่อสถานศึกษาจะได้กำหนดแผนการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2) สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เสนอของบประมาณเพิ่มเติมไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในขณะเดียวกันสถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น เช่น จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป หรือขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนที่มีความต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เช่น จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ, สภาพขอครอบครัวยุติธรรม (พ่อ-แม่แยกทางกันเด็กต้องอยู่กับผู้ปกครอง) ดังที่ สุภวัฒน์ วลัยเลิศ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ ปัญหาอันดับแรกได้แก่ โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ และวิธีที่สถานศึกษาจะช่วยเหลือนักเรียนยากจน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ คือ สถานศึกษาจะใช้วิธีรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชน หรือบุคคลทั่วไป ใช้เงินนอกงบประมาณและการใช้เงินรายหัวจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน ซึ่งเป็นการบริหารงบประมาณอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณที่จะนำมาจัดสรรให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนยากจนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม

ให้นักเรียนยากจนได้ใช้ในการศึกษาของตนได้ต่อไป ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ในมาตรา 58(2) ว่า “ให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น” ซึ่งสอดคล้องกับ คมกริช วัฒนเสถียร (2535) กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วสถานศึกษาจะมีเงินงบประมาณ หรือเงินที่ใช้จ่ายในด้านการศึกษากันอยู่ทุกแห่ง มิได้มีแต่เฉพาะเงินงบประมาณของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมาจากเอกชนด้วย ในปีหนึ่ง ๆ จะมีบริษัท เอกชน ห้างร้าน องค์กรและมูลนิธิต่าง ๆ มีการบริจาคเงินและทรัพย์สินให้แก่สถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปใช้จ่ายได้อย่างอิสระตามอำนาจเงินที่ได้รับ ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของทางราชการที่กำหนด โดยมีต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินเหมือนรายได้ประเภทอื่น ๆ เป็นต้น

3) จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษากับระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานทราบถึงความจำเป็นของค่าใช้จ่ายของนักเรียนยากจนว่า ควรมีสัดส่วนต่อคนให้ใกล้เคียงกันระหว่างนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรทำวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

4) เกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติให้สถานศึกษาเข้าใจให้ชัดเจนตรงกันทุกภาคเรียน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนและวิธีจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทบทวน หลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ หากมีการเปลี่ยนแปลงควรประชุมชี้แจง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

5.3.3.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

1) งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ 1) สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนยากจนตามความจำเป็นและความเหมาะสม 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรได้มีโอกาสไปดูสภาพความเป็นจริงก่อนการจัดสรรงบประมาณว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความต้องการหรือขาดแคลนมากน้อยเพียงใด ไม่ควร

พิจารณาจากจำนวนนักเรียนยากจนตามที่สถานศึกษาเสนอขอมา หรืออาจเป็นการสุ่มตรวจ โดยใช้ข้อมูลตามที่สถานศึกษาเสนอของบประมาณมาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่รายงานข้อมูลที่มากผิดปกติ เช่น มีจำนวนนักเรียนยากจนใกล้เคียงกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด)

3) สำนักเขตพื้นที่การศึกษามีการเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนยากจนตามสภาพของสถานศึกษาของแต่ละชุมชน

2) การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบ ตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดยไม่ได้ คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณมอบให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาใช้จ่ายเองตามความเหมาะสม

3) สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณให้สถานศึกษาทราบ พร้อมทั้งจัดส่งหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณ ให้กับสถานศึกษาทุกครั้งที่มีการจัดสรรงบประมาณ

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประสานงานกับหน่วยตรวจสอบภายใน ให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับสถานศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณที่ถูกต้อง

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติขึ้นเว็บไซต์ของสำนักงานฯ เพื่อให้สถานศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา

4) สถานศึกษาไม่ทราบว่าต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างให้สถานศึกษาทราบ

5.3.3.4 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล

1) สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบติดตามและรายงานผล

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำและออกแบบติดตามและรายงานให้ครอบคลุม โดยคำนึงถึงความสะดวกและเวลาที่เหมาะสม

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาให้รายงานผลการดำเนินงาน

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดเวลาให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานไว้ให้ชัดเจน

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีมาตรการให้คุณให้โทษสถานศึกษา หากไม่ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทบทวนและแจ้งแนวทางการรายงานชัดเจน

4) ครูในสถานศึกษามีน้อยและมีภาระงานมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณเอง

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และแก้ไขปัญหาในสถานศึกษา ดังนี้

5.4.1.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องครูผู้สอนมีน้อยและทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาในการสำรวจและจัดทำข้อมูลยากจน ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรมีการวางแผนในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนตั้งแต่ต้นปีการศึกษาโดยจัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการกำกับ ติดตามการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และถูกต้อง และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย ถูกต้อง และสมบูรณ์ เพื่อจะได้นำมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับปัญหาในเรื่อง สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอของบประมาณ พบว่า เป็นปัญหาในระดับน้อยที่สุด แต่ในเรื่องนี้ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสนใจ และจะต้องหาทางแก้ไขให้สถานศึกษาทุกแห่งทราบถึงหลักเกณฑ์ดังกล่าวครบทุก โรงเรียน เพราะหากสถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการจัดทำและเสนอของบประมาณแล้วก็จะทำให้เป็นปัญหาในด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย

5.4.1.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า สถานศึกษาเกือบทุกแห่งมีปัญหาในเรื่อง สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ทันก่อนเปิดภาคเรียน และได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ ดังนั้นจึงควรดำเนินการดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องจัดสรรและโอนงบประมาณให้สถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน 2) สถานศึกษาทำโครงการเสนอของบประมาณเพิ่มเติมไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ขอรับบริจาคและจัดหาเป็นทุนการศึกษาจากภาคเอกชนหรือบุคคลผู้มีรายได้สูง, จัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนยากจนที่มีความจำเป็นมากที่สุดเป็นลำดับแรก โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เช่น สภาพของครอบครัว (พ่อ-แม่แยกทางกันหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต, จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ) สำหรับสถานศึกษาที่เป็น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อาจนำงบประมาณของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนเงินมากกว่าระดับประถมศึกษา มาจัดสรรเฉลี่ยให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนมาก เพื่อบรรเทาความเดือนร้อนได้ในระดับหนึ่งก่อน

สำหรับปัญหาที่พบและควรนำมาแก้คือ ปัญหาหนึ่ง ก็คือ จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก (ประถมคนละ 230 บาท/ภาคเรียน มัธยมศึกษาคนละ 1,250 บาท/ภาคเรียน) ปัญหานี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญและควรปรับเกณฑ์การจัดสรรใหม่เพื่อให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้รับการจัดสรรเพิ่มมากขึ้นจากเดิมบ้างเพราะที่ได้รับอยู่น้อยมาก

5.4.1.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่า สถานศึกษามีปัญหาในเรื่อง งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ (ไม่ครบทั้ง 4 รายการ) ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะแก้ไขได้ยาก เนื่องจากงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับจัดสรรจากกระทรวงศึกษาธิการ จะเป็นภาพรวมของทุกสำนักงานเขตฯ ซึ่งจะได้รับจัดสรรประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จึงทำให้งบประมาณที่จัดสรรให้แก่เขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 30 ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนที่มีความจำเป็นมาก่อน โดยอาจจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้เป็นบางรายการตามความจำเป็น เช่น เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายนักเรียน หนังสือและอุปกรณ์การเรียนควรจัดให้ในภาคเรียนที่ 1 และรายการอื่นจัดสรรให้ในภาคเรียนที่ 2

สำหรับปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือเรื่องสถานศึกษาไม่ทราบว่า จะต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง ปัญหานี้พบเพียง 4 โรงเรียนเท่านั้น ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรแก้ไขโดยประสานงานกับหน่วยตรวจสอบภายในให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับสถานศึกษาที่ไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณและวิธีการจัดซื้อ-จัดจ้าง

5.4.1.4 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล พบว่า สถานศึกษาเกือบทุกแห่งมีปัญหานี้ในเรื่อง ไม่มีรูปแบบที่จะเป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องแก้ไขปัญหาคือ จัดทำและออกแบบการรายงานให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวเดียวกัน โดยคำนึงถึงความสะดวกและเวลาที่เหมาะสม เช่น หลังปิดภาคเรียน

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ อาจไม่ครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหา สารระพที่จะนำข้อมูลไปใช้แก้ปัญหาก็การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนได้ในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

5.4.2.1. ควรมีการศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงบประมาณของทุกเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถช่วยเหลือนักเรียนยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรม ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

5.4.2.2 ควรมีการศึกษาจำนวนเงินงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับนักเรียนยากจนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา (ต่อหนึ่งปีการศึกษา)

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. กองแผนงาน. (2546). สภาพความยากจนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
และกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กิติมา ปรีดีดิถก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษรภาพิพัฒนา.
เขต เลิศวิวัฒน์พงษ์. (2545). การจัดสรรเงินอุดหนุนและทุนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ :
กรณีศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- คมกริช วัฒนเสถียร. (2525). การบริหารการเงินและพัสดุ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตไทย.
- ดวงเพชร นาคเกษม. (2548) สภาพการบริหารจัดการการเงินงบประมาณ หมวดเงินอุดหนุนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยปทุมธานี
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. 2539. การจัดทำอนุมัติและบริหารงบประมาณแผ่นดิน : ทฤษฎีและปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- ธีรพงศ์ ชงศักดิ์. (2543). ปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษาและแนวทางการแก้ไขตามทัศนะ
ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การเงินสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญคุ้ม ทูมมู. (2537). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานธุรการ การเงินและ
พัสดุในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปนัดดา จรัสพิทยานุกุล.(2538) ปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประเทือง ประวาลทิพย์. (2537) ปัญหาการบริหารงบประมาณของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประสงค์ สุขุม. (2508) คำบรรยายการคลัง. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัคราณา).

พจนานุกรม. ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530. (2531) กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช ตำราวิทยากร.

ไพโรจน์ สังข์ขาว. (2547). การบริหาร ร.ร.ที่เป็นนิติบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รุ่ง แก้วแดง. (2546) โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

วิทยา เชียงกุล. (2542) รายงานสถานะการศึกษาไทย ปี 2541 เรื่องวิกฤตและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ออมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

วิภา โหมคง. (2547). การบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรีสวัสดิ์ รัตนวราห์ และไทย ทิพย์สุวรรณกุล. (2537). ชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11 : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : โรงพิมพ์ มสธ.

ศุภวัฒน์ วลัยเลิศ. (2547). ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. (2546) “การบริหารจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม” แบบฝึกหัดประกอบการอบรมตามโครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. ชลบุรี. (อัคราณา).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2548) **ขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน. ปทุมธานี. (อัดสำเนา).**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **แนวทางการ
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2548. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.**

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545).

คู่มืองบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

อนนท์ คุตกาล. (2547). **ความพร้อมในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษาที่
เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

อรัทัย ด่านศิริวุฒิ. (2541). **การบริหารการเงินของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ
ศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สำหรับผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. ข้อมูลในแบบสอบถามนี้ใช้สำหรับการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานและสถานภาพทางราชการของท่านแต่อย่างใด โดยจะเก็บข้อมูลนี้ไว้เป็นความลับ
3. ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง
4. แบบสอบถามนี้ มี 5 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
 - ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
 - ตอนที่ 5 แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

30 ปี หรือน้อยกว่า

31 ปี – 40 ปี

41 ปี – 50 ปี

มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการโรงเรียน

รองผู้อำนวยการโรงเรียน

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

5. ประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

5 ปี หรือน้อยกว่า

6 ปี -10 ปี

11 ปี – 15 ปี

15 ปีขึ้นไป

6. ประเภทของสถานศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

-2-

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริง
หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

.....

1. ท่านได้มีการวางแผนในการจัดจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับ
นักเรียนยากจนในโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1.1 ศึกษา วิเคราะห์นโยบาย เป้าหมายและหลักการการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2 ศึกษาสภาพและปัญหาความยากจนของนักเรียน
- 1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผนการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจน
- 1.4 รวบรวมข้อมูลนักเรียนยากจนทั้งหมดมอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูล
พื้นฐานของโรงเรียน
- 1.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

2. โรงเรียนของท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนยากจน เพื่อขอรับการสนับสนุน
งบประมาณปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน เรียงตามลำดับความยากจนไว้หรือไม่

- 2.1 มี
- 2.2 ไม่มี

3. ท่านใช้วิธีใดในการสำรวจข้อมูลนักเรียนยากจนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 3.1 ให้ครูประจำชั้นสำรวจนักเรียนยากจนของตนเอง โดยการสอบถามข้อมูลส่วนตัวจาก
นักเรียนเป็นรายบุคคล
- 3.2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง
- 3.3 แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือรู่ณะแนว หรือ ครูประจำชั้น ออกไปตรวจเยี่ยมบ้าน
นักเรียน
- 3.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

-3-

4. นักเรียนยากจนในโรงเรียนของท่านมีความต้องการปัจจัยพื้นฐานฯ เรียงลำดับความสำคัญ
ได้ดังนี้ (โปรดใส่หมายเลข 1-4 ตามลำดับความสำคัญ)

- 4.1 หนังสือและอุปกรณ์การเรียน 4.1 เครื่องแบบและเครื่องแต่งกายนักเรียน
4.3 อาหารกลางวัน 4.4 ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ

5. งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนที่โรงเรียนของท่านได้รับการจัดสรร
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอย่างไร

- 5.1 น้อยมากไม่เพียงพอ 5.2 เพียงพอเหมาะสม 5.3 มากเกินความต้องการ

ถ้าเลือกข้อ 5.2 หรือ 5.3 ให้ข้ามไปทำข้อ 7

6. หากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนยากจน ท่านมีวิธีที่จะ
ช่วยเหลือนักเรียนยากจนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 6.1 รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา
6.2 ใช้เงินนอกงบประมาณจัดซื้อหรือจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน
6.3 จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป
6.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ในปีงบประมาณ 2548 โรงเรียนของท่านมีการใช้จ่าย หรือจัดหา ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียน
ยากจนตามรายการข้างล่างในจำนวนเท่าใด

ระดับประถมศึกษา

รายการปัจจัยพื้นฐาน	ร้อยละของงบประมาณที่มีการใช้จ่ายหรือจัดหา
1. เครื่องแต่งกายนักเรียน
2. อาหารกลางวัน
3. หนังสือและอุปกรณ์การเรียน
4. ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ
5. เหลืองบประมาณ
	รวม 100.00

-4-

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการปัจจัยพื้นฐาน	ร้อยละของงบประมาณที่มีการใช้จ่ายหรือจัดหา
1. เครื่องแต่งกายนักเรียน
2. อาหารกลางวัน
3. หนังสือและอุปกรณ์การเรียน
4. ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ
5. เหลืองบประมาณ
	รวม 100.00

8. ในปีงบประมาณ 2548 โรงเรียนของท่านมีการดำเนินการเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ สำหรับนักเรียนยากจนอย่างไร

- 8.1 จ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปชำระเอง
- 8.2 โรงเรียนเหมารถบริการรับ-ส่งแก่นักเรียน
- 8.3 ไม่มีมีการใช้จ่ายงบประมาณรายการนี้
- 8.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ในปีงบประมาณ 2548 โรงเรียนของท่านมีการจ่ายหรือจัดหาอาหารกลางวันให้แก่ นักเรียนยากจนอย่างไร

- 9.1 สถานศึกษาเป็นผู้ประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานเอง
- 9.2 ไม่มีมีการใช้จ่ายงบประมาณรายการนี้
- 9.2 สถานศึกษาจ่ายเป็นเงินสดให้นักเรียนไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานเอง
- 9.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ในปีงบประมาณ 2548 โรงเรียนของท่านมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนอย่างไร

- 10.1 ใช้จ่ายหมด
- 10.2 ใช้จ่ายแล้ว ยังมีงบประมาณเหลืออยู่

-5-

11. ในปีงบประมาณ 2548 โรงเรียนของท่านมีการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน ได้ตามแผนการใช้จ่ายเงินที่จัดทำไว้หรือไม่
- 11.1 ใช้จ่ายได้ตามแผน
- 11.2 ใช้จ่ายไม่ได้ตามแผน
12. โรงเรียนของท่านมีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การใช้งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนหรือไม่
- 12.1 มี
- 12.2 ไม่มี
13. ในการควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ท่านดำเนินการอย่างไร
- 13.1 มอบเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้ควบคุม
- 13.2 ให้คณะกรรมการตรวจสอบของโรงเรียนเป็นผู้ควบคุม
- 13.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการควบคุมเอง
- 13.4 มอบให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายธุรการเป็นผู้ควบคุม
- 13.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
14. สถานศึกษามีการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณหรือไม่
- 14.1 มี
- 14.2 ไม่มี
15. ท่านให้ใครเป็นผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน
- 15.1 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
- 15.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบเอง
- 15.3 ให้เจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้ตรวจสอบ
- 15.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

-6-

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

16. ปัญหาของการจัดทำและการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนมีสาเหตุมาจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 16.1 การจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนฯไม่เป็นปัจจุบัน
- 16.2 สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนฯ
- 16.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ให้ความสำคัญในการเสนอของบประมาณ
- 16.4 ระยะเวลาในการจัดทำค่าของบประมาณให้เวลาน้อย
- 16.5 ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน
- 16.6 ครูผู้สอนในโรงเรียนมีน้อย และทำงานหลายหน้าที่ ทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล
- 16.7 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

17. การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีปัญหาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 17.1 โรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอไว้
- 17.2 เกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ
- 17.3 จำนวนเงินที่จัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษากับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างกันมาก (ประถมศึกษา 230 บาทต่อคนต่อภาคเรียน, มัธยมศึกษาตอนต้น 1,250 บาทต่อคนต่อภาคเรียน)
- 17.4 โรงเรียนได้รับเงินงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด
- 17.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
-

-7-

18. ปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีสาเหตุมาจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 18.1 โรงเรียนไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ
- 18.2 การใช้จ่ายเงินงบประมาณจำเป็นต้องใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรร โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมหรือเพียงพอ เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบและจำนวนผู้ได้รับจัดสรร
- 18.3 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการเท่านั้น
- 18.4 โรงเรียนไม่ทราบว่าจะต้องดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างเอง
- 18.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
.....

19. ปัญหาของการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีสาเหตุมาจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 19.1 หน่วยงานต้นสังกัด (สพท.) แจ้งแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานไม่ชัดเจน
- 19.2 หน่วยงานต้นสังกัด (สพท.) ไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนที่ให้รายงานผลการดำเนินงาน
- 19.3 โรงเรียนไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม การใช้ งบประมาณฯ
- 19.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับ
นักเรียนยากจน

20. ท่านคิดว่านโยบายเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน มีความเหมาะสมเพียงใด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 20.1 เหมาะสม ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานตามความจำเป็น เช่น เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย
นักเรียน, ค่าเครื่องเขียน แบบเรียน, ค่าอาหารกลางวัน และค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ
- 20.2 เหมาะสม เพราะปัจจัยพื้นฐานส่งผลให้นักเรียนยากจนมีผลการเรียนดีขึ้น
- 20.3 ไม่เหมาะสม เพราะยังไม่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานความต้องการของนักเรียน
- 20.4 อื่น ๆ (ถ้ามี).....

21. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนยากจนที่ใช้รายได้ของผู้ปกครองต่อ
ครัวเรือนไม่เกิน 40,000.00 บาทต่อปี เป็นตัวกำหนดความยากจน

- 21.1 เห็นด้วย
- 21.2 ไม่เห็นด้วย ควรใช้เกณฑ์.....

22. ท่านคิดว่าข้อมูลที่ใช้ประกอบการคัดเลือกนักเรียนยากจน ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 22.1 รายได้ของครอบครัว
- 22.2 จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ
- 22.3 การเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว
- 22.4 หนี้สินของครอบครัว
- 22.5 สภาพของครอบครัว เช่น บิดา มารดาอยู่ด้วยกัน หรือแยกทางกัน
- 22.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
-

-9-

23. ขั้นตอนในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ท่านเห็นว่าควรดำเนินการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 23.1 สืบหาข้อมูลหรือเสนอค่าของงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน โดยใช้เวลาในการจัดทำมากขึ้น ไม่ให้กระชั้นชิดเกินไป
- 23.2 สร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้มากยิ่งขึ้น
- 23.3 มีคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ออกไปตรวจสอบข้อมูลนักเรียนยากจนที่สถานศึกษารายงาน ก่อนการจัดสรรงบประมาณ
- 23.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
.....

24. การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ควรดำเนินการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 24.1 ให้ สพท. จัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนฯ
- 24.2 ให้ สพท. เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณฯ ตามที่ สพฐ.กำหนด
- 24.3 ให้โรงเรียนเป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณฯ ส่ง สพท.แต่งตั้ง
- 24.4 จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจนในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น
- 24.5 โอนเงินงบประมาณเงินอุดหนุนฯ ก่อนเปิดภาคเรียน
- 24.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
.....

-10-

25. ท่านคิดว่างบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ควรเป็นเท่าใด (ต่อหนึ่งปีการศึกษา)

ระดับประถมศึกษา

1. คนละ 500 - 700 บาท
2. คนละ 800 - 1,000 บาท
3. คนละ 1,100 - 1,300 บาท
4. คนละ 1,400 - 1,600 บาท
5. คนละ 1,700 - 1,900 บาท

ระดับมัธยมศึกษา

1. คนละ 500 - 700 บาท
2. คนละ 800 - 1,000 บาท
3. คนละ 1,100 - 1,300 บาท
4. คนละ 1,400 - 1,600 บาท
5. คนละ 1,700 - 1,900 บาท

-11-

**ตอนที่ 5 แนวทางแก้ไข ในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับ
นักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปทุมธานี เขต 2**

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

2. การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

3. การใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

4. การตรวจ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี

เขต 2

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยใช้เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 ของวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามขอบข่ายภารกิจงานที่กำหนดไว้ 4 ด้าน เพื่อนำไปกำหนดเป็นแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาในด้านการจัดทำและเสนองบประมาณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดทำและเสนองบประมาณ

.....

.....

.....

.....

.....

3. สภาพปัญหาในด้านการจัดสรรงบประมาณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางแก้ปัญหาในด้านการจัดสรรงบประมาณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ปัญหาในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

.....

.....

.....

.....

.....

8. แนวทางแก้ปัญหาการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการวิจัย

1. นายไพจิตร คิสเสถียร หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. นางสาวศรีบงอร พัวพงษ์ไพโรจน์ หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. นายภักดี คงคำ ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
4. นายจตุรงค์ สโรบล ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดปัญญาภิบาล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
5. นายประดิษฐ์ ปาเลย์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโปรยฝน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. ดร. คิเรก สุขสุนัย อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
2. นายชวน เฉลิมโฉม รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปทุมธานี เขต 2
3. นายฉัษพล นิลนพคุณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปทุมธานี เขต 2
4. นายไพจิตร คิสเสถียร หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
5. นางสาวกาญจนา วิริยะเจริญธรรมศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประชุมสัมมนาพิจารณาผลที่ได้จากการวิจัย
และหาแนวทางแก้ไขปัญหา

1. นายฉพล นิลนพคุณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. นายไพจิตร ดิสเสถียร หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. นายวัลลภ ชาวหาวยสอ นักวิชาการเงินและบัญชี 7ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
4. นายภักดี คงคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองเสือวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
5. นายอนุสรณ์ มาสกรานต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยรัตน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
6. นายถวิล ศรีใจงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
7. นายสมยศ นवलลออ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
8. นายอุดม โพธิ์นาแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
9. นายจตุรงค์ สโรบล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปัญญาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
10. นายเนตร รอดประชา ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบึงบา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
11. นายประดิษฐ์ ปาเลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโปรยฝน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
12. ว่าที่ ร.ต.อรรถสิทธิ์ เนตรทิพวัลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนกลางคลองสิบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษาแยกตามประเภทของสถานศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษา

ที่	ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	อำเภอ
1	ว่าที่ ร.ต.อรรถสิทธิ์ เนตรทิพย์	กลางคลองสิบ	ลำลูกกา
2	นายสำราญ สุขสุวรรณ	ขจรเนติบุท	ลำลูกกา
3	นายวีระ รื่นสุข	เจริญดีวิทยา	ลำลูกกา
4	นางจันทิมา รื่นสุข	ร่วมจิตประสาท	ลำลูกกา
5	นายอวยชัย เดชมณี	ร่วมใจประสิทธิ์	ลำลูกกา
6	นายเจริญ ชัยสิทธิ์	รวมราษฎร์สามัคคี	ลำลูกกา
7	นางบุบผา พ่วงคำ	วัดกลางคลองสี่	ลำลูกกา
8	นายวิโรจน์ หมายสุข	วัดเกตุประภา	ลำลูกกา
9	นายธนากร ฉันทปราโมทย์	วัดคลองชัน	ลำลูกกา
10	นายสายสุดา สาสุนทร	วัดแจ้งลำหิน	ลำลูกกา
11	นายชาวลิต จงมี	วัดคอนใหญ่	ลำลูกกา
12	นางพันธ์ธิวา จางควิเชียร	วัดชัยญะผล	ลำลูกกา
13	นายศักดิ์ สถาพรจนา	วัดนิเทศน์	ลำลูกกา
14	นายนิเวศ กุลจันทร์	วัดประชุมราษฎร์	ลำลูกกา
15	นายถวิล เกลี้ยงสะอาด	วัดประยูรธรรมาราม	ลำลูกกา
16	นายวัฒนา บุญจนะ	วัดพีชอุดม	ลำลูกกา
17	นายบัญชา ชำนาญคิด	วัดโพศพผลเจริญ	ลำลูกกา
18	นางญาณินทร์ กล้าพล	วัดมงคลรัตน์	ลำลูกกา
19	นายธานี ชื่นบุญ	วัดราษฎร์ศรัทธาราม	ลำลูกกา
20	นายบัญชา จันทร์รักษา	วัดลานนา	ลำลูกกา
21	นายสุภาพ ตรีรัตน์วดี	วัดสุวรรณ	ลำลูกกา
22	นายประกอบ ชินานุกรณ์	วัดโสภณาราม	ลำลูกกา
23	นางฉนวนรช พรหมประสาธน์	วัดอศิร	ลำลูกกา
24	นางสุวรรณมา ทองเกตุ	สหราษฎร์บำรุง	ลำลูกกา

โรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)...

ที่	ชื่อ- สกุล	โรงเรียน	อำเภอ
25	นายพล หลอดอ่อน	ทองพุดอุทิศ	ชัยบุรี
26	นายประจวบ เชียงสิน	ชัยภูมิตักษิศิลป์	ชัยบุรี
27	นายชนนัญ ธีระวงษ์	วัดขุมแก้ว	ชัยบุรี
28	นายไพโรจน์ รุจาพันธ์	วัดนาบุญ	ชัยบุรี
29	นายวีระศักดิ์ สังสนา	วัดสระบัว	ชัยบุรี
30	นายลำพอง เชียงสิน	วัดอภัยการาม	ชัยบุรี
31	นายปานเทพ วรรณสูตร	คลอง 11 ศาลาครุ	หนองเสือ
32	นายสมใจ จุสนิท	คลองสิบสาม(ผิวศรีราษฎร์บำรุง)	หนองเสือ
33	นายเนตร รอดประชา	ชุมชนบึงบา	หนองเสือ
35	นายสมศักดิ์ รอดคง	นิกรราษฎร์บำรุงวิทย์	หนองเสือ
36	นายสมนึก บุญช่วย	นิกรราษฎร์บูรณะ	หนองเสือ
37	นายสมบูรณ์ ผลนาค	ราษฎร์สงเคราะห์วิทยา	หนองเสือ
37	นายชัยวิทย์ กล้าพลบ	วัดเจริญบุญ	หนองเสือ
38	นางศรีนิล	วัดธรรมราษฎร์เจริญผล	หนองเสือ
39	นายวิโรจน์ กริถาวร	วัดนพรัตนาราม	หนองเสือ
40	นางปราณี กรุณวงษ์	วัดปทุมนายก	หนองเสือ
41	นายประดิษฐ์ ปาเลย์	วัดโปรยฝน	หนองเสือ
42	นายมนัส เอี่ยมรัตนโยธิน	วัดพวงแก้ว	หนองเสือ
43	นายสันติ หวันะดี	วัดศรีศัคนางค์	หนองเสือ
44	นายวิสิทธิ์ ยอดศิลป์	วัดสอนดีศรีเจริญ	หนองเสือ
45	นายวัชร วงศ์ปราชญ์	วัดสุขบุญธารีการาม	หนองเสือ
46	นายสนิท นิมนศิริ	วัดแสงมณี	หนองเสือ
47	นายสุวิทย์ สุทธิเทพ	ศาลาลอย	หนองเสือ
48	นายธนบดี ณรงค์ฤทธิ์ไกร	แสนจำหน่าย	หนองเสือ
49	นายอำพล ผลประทีปสุริยา	แสนชื่นปานนุกูล	หนองเสือ
50	นางสาวเพลินตา กลัมพากร	หิรัญพงษ์อนุสรณ์	หนองเสือ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ที่	ชื่อ- สกุล	โรงเรียน	อำเภอ
1	นายพงษ์ศักดิ์ อาภาสกุล	ชุมชนเลิศพินิจพิทยาคม	ลำลูกกา
2	นายวิชัย ภูพรายงาม	ชุมชนวัดท่าเลทอง	ลำลูกกา
3	นายมังกร แจ่มประเสริฐ	วัดชัยมงคลาราม	ลำลูกกา
4	นายวิเชียร น้อยสถิตย์	วัดทศทิศ	ลำลูกกา
5	นายจตุรงค์ สโรบล	วัดปัญญาทายิกาवास	ลำลูกกา
6	นายวันดี จอดนอก	วัดพิรุณศาสตร์	ลำลูกกา
7	นายสุรินทร์ ชื่นใจ	วัดลาดสนุ่น	ลำลูกกา
8	นายชนกฤษ พรหมทอง	วัดสมุหราชบูรพ์บำรุง	ลำลูกกา
9	นายสมยศ นวลละออ	ชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ	ชัยบุรี
10	นายทรงวุฒิ สุขนาวิ	ชุมชนวัดพิชิตปิตยาราม	ชัยบุรี
11	นายจร ทองลักษณ์ศิริ	วัดเขียนเขต	ชัยบุรี
12	นายประเสริฐ นิลนวลอุบล	วัดมูลจินดาราม	ชัยบุรี
13	นายอุดม โพธิ์นำแสง	วัดแสงสรรค์	ชัยบุรี
14	นายประสิทธิ์ วิไลรัตน์	ชุมชนประชานิกรอำนวยการ	หนองเสือ
15	นายกำจร สุพรรณการ	วัดจตุพิชรวาวาส	หนองเสือ
16	นายวิวัฒน์ คำสีใหม่	วัดจุฬาราม	หนองเสือ
17	นายจำลอง จันทร์รุ่งเรือง	วัดราษฎร์บำรุง	หนองเสือ
18	นายวีระศักดิ์ อินทร์หอม	วัดศรีสโมสร	หนองเสือ
19	นายมานพ รุ่งแกร	อยู่ประชานุเคราะห์	หนองเสือ

โรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

ที่	ชื่อ- สกุล	โรงเรียน	อำเภอ
1	นายถวิลศรีใจงาม	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการฯ	ลำลูกกา
2	นายสมชาย ส่งศรีพันธ์	เทพศิรินทร์คลองสิบสามปทุมธานี	ลำลูกกา
3	น.ส.ประทุม จิวชัยกุล	นวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบฯ	ลำลูกกา
4	นางวัฒนา กฤษเจริญ	มัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร	ลำลูกกา
5	นายคณิต ภิรมย์ไกรภักดิ์	ชัยบุรี	ชัยบุรี
6	นายอนุสรณ์ มาสกรานต์	ชัยรัตน์	ชัยบุรี
7	น.ส.สุภาวดี วงษ์สกุล	สายปัญญารังสิต	ชัยบุรี
8	นายภักดี คงคำ	หนองเสือวิทยาคม	หนองเสือ

รายงานการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุน
ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ครั้งที่ 1/2550 วันที่ 18 กรกฎาคม 2550

ณ ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

.....

ผู้มาประชุม

1. นายฉัตรพล นิลนพคุณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. นายไพจิตร ดิสเสถียร หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน
3. นายวัลลภ ชาวหายศอ นักวิชาการเงินและบัญชี 7ว
4. นายภักดี กงดำ ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองเสือวิทยาคม
5. นายอนุสรณ์ มาสกรานต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนธัญรัตน์
6. นายถวิล ศรีใจงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา
7. นายสมยศ นवलลออ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ
8. นายอุดม โพธิ์นำแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค์
9. นายจตุรงค์ สโรบล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปัญจทายิกาवास
10. นายเนตร รอดประชา ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบึงบา
11. นายประดิษฐ์ ปาเลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโปรยฝน
12. ว่าที่ ร.ต.อรรถสิทธิ์ เนตรทิพวัลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนกลางคลองสิบ

ผู้ไม่มาประชุม

ไม่มี

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

เมื่อที่ประชุมพร้อมแล้ว นายฉัตรพล นิลนพคุณ ประธาน ได้เปิดการประชุมตาม
ระเบียบวาระดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมครั้งเป็นการประชุมผู้เกี่ยวข้อง
ซึ่ง นางอุไร รับพร นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาและแนวทางการบริหารงบประมาณเงิน

-2-

อุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2” มีความประสงค์ขอเชิญข้าราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ได้คัดเลือกเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 4 ด้าน ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ และการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผล โดยปัญหาของการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ประเภท และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 รวมถึงผลวิเคราะห์จากการตอบแบบสอบถามของประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ทั้ง 77 โรงเรียน รวม 77 คน ดังนั้น ผลสรุปที่ได้จากการสัมมาครั้งนี้ คงใช้เป็นแนวทางในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนยากจนต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองการประชุมครั้งที่แล้ว

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเสนอเพื่อทราบ

ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

3.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

3.1.1 การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ไม่เป็นปัจจุบัน

-3-

3.1.2 สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอของบประมาณ
เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

3.1.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ให้ความสำคัญในการเสนอขอ
งบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน

3.1.4 ระยะเวลาในการให้จัดทำคำของบประมาณให้เวลาน้อย

3.1.5 ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน

3.1.6 ครูผู้สอนในสถานศึกษามีน้อย และทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลา
ออกไปเก็บข้อมูล

3.2 การจัดสรรงบประมาณ

3.2.1 สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ

3.2.2 เกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้ง
และไม่มั่นใจ

3.2.3 จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
แตกต่างกันมาก

3.2.4 สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหา
ปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด

3.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

3.3.1 สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4
รายการ

3.3.2 การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับ
จัดสรร โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ

3.3.3 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบาง
รายการ

3.3.4 สถานศึกษาไม่ทราบว่า จะต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง

3.4 การติดตาม ตรวจสอบและรายงานผล

3.4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน

-4-

3.4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้รายงานผลการดำเนินการงาน

3.4.3 สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผล

3.4.4 บุคลากรมีน้อยและมีภาระงานมาก

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

4.1 ข้อมูลจากการสำรวจตามแบบสอบถามในการวิจัย เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีปัญหาในการบริหารงบประมาณ เมื่อแยกตามประเภทของสถานศึกษาใน 3 ประเภท คือ สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

4.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในแต่ละด้าน

4.2.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

- 1) การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ไม่เป็นปัจจุบัน
- 2) สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน
- 3) บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ให้ความสำคัญในการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน
- 4) ระยะเวลาในการให้จัดทำค่าของบประมาณให้เวลาน้อย
- 5) ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน
- 6) ครูผู้สอนในสถานศึกษามีน้อย และทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล

4.2.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ

- จัดแย้งและไม่มั่นใจ
- 1) สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ
 - 2) เกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความ
 - 3) จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก
 - 4) สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด

4.2.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

- จัดสรร โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ
- 1) สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ
 - 2) การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับ
 - 3) งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ
 - 4) สถานศึกษาไม่ทราบว่า จะต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง

4.2.4 การติดตาม ตรวจสอบและรายงานผล

- การดำเนินการงาน และรายงานผล
- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน
 - 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอนให้รายงานผล
 - 3) สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม
 - 4) บุคลากรมีน้อยและมีภาระงานมาก

4.3 แนวทางแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ใน 4 ด้าน ได้แก่

มติที่ประชุม คณะกรรมการได้ร่วมกันอภิปรายผลจากข้อมูลซึ่งนำเสนอไว้ข้างต้น จึงมีมติให้จัดทำแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4 ใน 4 ด้าน ได้ดังนี้

4.3.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหาของที่ประชุม
1. ครูผู้สอนในโรงเรียนมีน้อย และทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาออกไปเก็บข้อมูล	1. สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้นักเรียนไปให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดที่บ้าน และติดตามมาเก็บไว้ให้ครบ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูออกไปเก็บข้อมูลนักเรียนในวันหยุดราชการหรือหลังเวลาเลิกเรียนแล้ว 3. ให้ครูประจำชั้นสอบถามข้อมูลจากนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน	1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนทุกปีการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนยากจน และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่สถานศึกษาดำเนินการ ภายในระยะเวลาที่กำหนด
3. ระยะเวลาในการจัดทำคำของบประมาณให้เวลาน้อย	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาในการจัดทำคำของบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการส่งคำของบประมาณก่อนสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเตรียม ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจน 2. สถานศึกษาควรเตรียมจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนของปีการศึกษาเดิมไว้ก่อน และสำรวจข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่

-7-

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหาของที่ประชุม
<p>4. การจัดทำข้อมูลนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนไม่เป็นปัจจุบัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาจัดทำแบบสำรวจข้อมูลให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียด, สัมภาษณ์ผู้ปกครองที่นำนักเรียนมาเข้าเรียนใหม่ 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันก่อนการส่งข้อมูลเพื่อของบประมาณ 3. ให้ครูประจำชั้นจัดทำข้อมูลนักเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอขอของบประมาณตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 4. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตาม การจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน 5. สถานศึกษาพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศให้ทันสมัย ถูกต้องและสมบูรณ์เพื่อเลือกนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและช่วยเหลือได้ถูกต้อง
<p>5. บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ให้ความสำคัญในการเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนให้เป็นปัจจุบัน และมีข้อมูลพร้อมที่เสนอของบประมาณได้ตลอดเวลา
<p>6. สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การจัดทำและการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกแนวทางการจัดทำและเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนให้สถานศึกษาทราบก่อนทุกครั้ง

4.3.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้นักเรียนได้ตามกำหนด	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดสรรงบประมาณและ โอนงบประมาณให้สถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน
2. สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่ได้ตามที่เสนอขอ	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรเสนอของบประมาณเพิ่มเติมไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในขณะเดียวกัน สถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น เช่น จัดหาเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป หรือขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจัดหาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนยากจน 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนที่มีความต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากำหนด เช่น จำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือ, สภาพขอครอบครัว (พ่อ-แม่แยกทางกันเด็กต้องอยู่กับผู้ปกครอง) เป็นต้น
3. จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรให้นักเรียนระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมาก	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทราบถึงความจำเป็นของค่าใช้จ่ายของนักเรียนยากจนว่า ควรมีสัดส่วนต่อคนให้ใกล้เคียงกันระหว่างนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
4. เกณฑ์และระเบียบปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความขัดแย้งและไม่มั่นใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติให้สถานศึกษาเข้าใจให้ชัดเจนตรงกันทุกภาคเรียน 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลนักเรียนยากจนและวิธีจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทบทวนหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ หากมีการเปลี่ยนแปลงควรประชุมชี้แจง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

4.3.3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นบางรายการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนยากจนตามความจำเป็นและความเหมาะสม 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรได้มีโอกาสไปดูสภาพความเป็นจริงก่อนการจัดสรรงบประมาณว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความต้องการหรือขาดแคลนมากน้อยเพียงใด ไม่ควรพิจารณาจากจำนวนนักเรียนยากจนตามที่สถานศึกษาเสนอขอมา หรืออาจเป็นการสุ่มตรวจ โดยใช้ข้อมูลตามที่สถานศึกษาเสนอของบประมาณมาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่รายงานข้อมูลที่มากผิดปกติ เช่น มีจำนวนนักเรียนยากจนใกล้เคียงกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด)

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
	3. สำนักเขตพื้นที่การศึกษามีการเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนยากจนตามสภาพของสถานศึกษาของแต่ละชุมชน
2. การใช้จ่ายงบประมาณจะใช้จ่ายให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับจัดสรรโดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเพียงพอ (N= 48)	1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปรับหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณ มอบให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาใช้จ่ายเองตามความเหมาะสม
3. สถานศึกษาไม่ทราบหลักเกณฑ์การใช้จ่ายว่าสามารถใช้จ่ายได้ใน 4 รายการ	<p>1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณให้สถานศึกษาทราบ พร้อมทั้งจัดส่งหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณให้กับสถานศึกษา ทุกครั้งที่มีการจัดสรรงบประมาณ</p> <p>2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประสานงานกับหน่วยตรวจสอบภายใน ให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับสถานศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณที่ถูกต้อง</p> <p>3. สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติขึ้นเว็บไซต์ของสำนักงานฯ เพื่อให้สถานศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา</p>
4. สถานศึกษาไม่ทราบว่า จะต้องดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างเอง	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจกแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างให้สถานศึกษาทราบ

4.3.4 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. สถานศึกษาไม่มีรูปแบบที่จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบ ติดตามและรายงานผล)	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ออกแบบการรายงานให้ครอบคลุม โดยคำนึงถึงความสะดวก, และเวลาที่เหมาะสม
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดเวลาให้รายงานผลการดำเนินงาน	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำปฏิทิน กำหนดเวลาให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงาน ไว้ให้ชัดเจน 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีมาตรการให้คุณให้โทษสถานศึกษาหากไม่ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางการรายงานไม่ชัดเจน	1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางให้สถานศึกษาทราบให้ชัดเจน 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการแจ้งแนวทางการรายงาน ไว้ที่เว็บไซต์ของกลุ่มงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน
4. ครูในสถานศึกษามีน้อยและมีภาระงานมาก	1. ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณเอง

ระเบียบวาระที่ 5

เรื่องอื่น ๆ

ไม่มี

เลิกประชุมเวลา

16.30 น.

(ลงชื่อ) ผู้จรรายงานการประชุม

(นางอุไร รับพร)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางอุไร รับพร
วันเดือนปีเกิด	4 กุมภาพันธ์ 2502
สถานที่เกิด	อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	61/161 หมู่บ้านพรธิดา 6 หมู่ที่ 8 ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 8ว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2522	ประโยควิชาชีพ (ปวช.บัญชี) พณิชยการสามเสน
พ.ศ. 2532	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2537	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศษ.บ. บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม. การจัดการการศึกษา) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต